

Kenniet

Campagne tegen het verval van een na-oorlogse woonwijk

bestaat niet

1

OPBOUWWERK
IN UITVOERING

Ton Huiskens

Kenniet

Campagne tegen het verval van een na-oorlogse woonwijk

bestaat niet

Ton Huiskens

OPBOUWWERK IN UITVOERING

1

VOORWOORD

KENNIET-BESTAAT-NIET ----- ieder zijn vak

Met grote interesse en stijgende waardering heb ik de voor u liggende verantwoording van Ton Huiskens over zijn werk in Hoogvliet gelezen. Wij weten al enige tijd in Rotterdam dat stadsvernieuwing en volkshuisvestingsbeleid pas praktisch tot uitvoering komen als de beleidsvoorbereiding *in coalitie tussen belanghebbenden* tot stand komt.

Sterke bewonersorganisaties zijn dan van het grootste belang.

Pas dan krijgt zo'n coalitie (= samenwerking met behoud van ieders verantwoordelijkheid) echt professionele betekenis.

Organisatie-ontwikkeling van bewoners is dan de opgave, bij uitstek de klus van de opbouwwerker.

Terecht merkt Ton Huiskens op, dat het daarbij nooit kan gaan om een standaard werkwijze. Iedere situatie is weer anders, welke al doende -en uiteraard in overleg met anderen en bewoners- leidt tot maatwerk.

Met deze verantwoording vangt Ton Huiskens dus vier vlinders in één netje:

- 1 een prima bewonersorganisatie
- 2 een beter opknop-proces in Nieuw Engeland Hoogvliet
- 3 een verantwoording van zijn werk daaraan
- 4 een "leerboek" voor vakgenoten.

Daar wil deze wethouder ----- ieder zijn vak!
zijn grote waardering over uitspreken.
Een voorbeeld voor velen.

De wethouder van stadsvernieuwing en
volkshuisvesting

Pim Vermeulen

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING

1. NIEUW ENGELAND	5
2. WERKCONCEPT: EEN CAMPAGNE	9
3. DE PARTIJEN	12
4. EERSTE BUURTBIJEENKOMST	13
5. DE INITIATIEFGROEP	15
6. ORGANISATIE EN KOMMUNIKATIE	16
7. STRAATBIJEENKOMSTEN	19
8. HET AKTIEPLAN	23
9. GROTE VERGADERING	33
10. HET KENNIET BESTAAT NIET FESTIVAL	40
11. ONDERHANDELING	44
VERANTWOORDING	47

Dit is een verslag van een opbouwwerk-aanpak van problemen in een na-oorlogse woonwijk.

Plaats van handeling is Nieuw-Engeland, een buurt uit beginjaren '50 in de Rotterdamse wijk Hoogvliet.

In de beschrijving ligt het accent op de werkwijze: een campagne-aanpak.

Een campagne is een avontuur.

Bij de start wordt een route uitgezet maar wat onderweg gebeurt moet blijken en is sterk afhankelijk van de betrokken bewoners en van de andere partijen.

De campagne vond plaats in de periode oktober 1986 mei 1987. In de beschrijving van het proces in Nieuw Engeland heb ik me tot die periode beperkt.

In de opbouw van het verslag volg ik de verschillende fasen van de campagne. Naast een beschrijving van de gebeurtenissen geef ik commentaar op de gemaakte keuzen en de gehanteerde werkwijzen tijdens de campagne.

Het verhaal is in de ik-vorm geschreven. Ik heb daarvoor gekozen omdat het initiatief en de leiding van het proces in een campagne die gericht is op de ontwikkeling van de organisatie van bewoners ligt bij de opbouwwerker als professional.

Een stemming van mistroostigheid overvalt mij. Blokken drie hoog gelijkvormig gebouwd in de stijl van engels aandoende huurkazernes in een verwaarloosde groene omgeving. Hier en daar wat zwart geblakerd, de vuilcocons (wat 's a name) opgesierd met leuzen. Ik tel 5 keer het geschilderde woord ghetto, ik zie winkelwagentjes, zandbakken waar mos in groeit en lange balkons die hun openheid goed weten te verbergen door hekwerk. Verveloos, openstaande portieken waar bij binnenkomst de lucht van benauwde vochtigheid, opgedroogde pis en vuilnisbakken te ruiken is.

De buurt is ook vreemd leeg. Je ziet weinig mensen op straat. Als ik hier en daar een portiek binnenloop val ik niet op. Soms een wat vragende blik, maar niemand die vraagt wat ik kom doen.

In de verte associeer ik dit met een straat in een afbraakbuurt, vlak voor de sloop. Ook de rare leegheid, verwaarlozing en soms de suggesties van bewoond zijn met standaard gordijnen.

Waar is hier de patattent op de hoek, de kroeg met getekende alcohol-gezichten, de garage, de opslag van roze koeken, lolly's en kantinesnoep?

Op straat wel twee groepjes zwarte jongeren die een beetje rasta hangen te wezen en druk pratend in de weer zijn. Wie er loopt is doelgericht op weg naar huis of winkelcentrum.

Wat een treurigheid en dat in Hoogvliet, de groenste wijk van Rotterdam.

Nieuw Engeland ligt zichtbaar dicht bij Shell. Als je naar de wijk toeloopt zie je de grote pijpen van de raffinaderij uit de wijk komen.

Pas in de wijk merk je dat het bedrijf nog verder weg ligt. De stank valt mij mee. Het stinkt hier alleen overdadig als er noord-oosten wind is. In de avonden en de weekends zijn rare walmen, ruisende en sissende industriegeluiden waarneembaar. Procesaanpassingen of uit de hand gelopen overschakelingen..?

Na vijftien jaren in verschillende stadsvernieuwingswijken te hebben rondgesjouwd, nu opbouwwerk doen in een na-oorlogse wijk. Wat word ik mistroostig van dit wandelingetje, hoe moet zo'n buurt nu georganiseerd worden, waar ligt de kracht van deze buurt?

Ik heb al de bekende rapporten gezien. Wetenschappers hebben zich in deze wijk verdiept, commissies hebben vergaderd, maar waar is de schilder, waar de timmerman?

Ik heb nog wel een paar wandelingetjes nodig voor ik het voor mij noodzakelijke gevoel krijg om aan het werk te kunnen. Ik moet er zin in krijgen, zin om er tegen aan te gaan, zin om met bewoners uit de buurt een uitweg te vinden.

Gesprekken met de sleutelfiguren als de wijkagent, de woonmaatschappelijk werker en enkele bewoners maken al snel duidelijk dat in Nieuw Engeland de problemen uit de pan rijzen.

Mij treffen het meest de verhalen over de onveiligheid en ernstig vandalisme. Ook de verwaarlozing van openbare ruimten en veel portieken.

Een jaar daarvoor moet het allemaal nog veel erger geweest zijn.

Gegevens

Direkt al werd ik voor de vraag gesteld naar selectie van de gegevens.

Ik moest mijn moraal in het oog houden. De gevoelens uit de eerste wandeling in combinatie met het ene na het andere nog rampzaliger onderzoek, gaven al vrij snel de indruk van een massief probleem.

De onderzoekers maakten veel duidelijk, maar verwarden ook. Is er eigenlijk wel te werken in deze buurt. Wat moet je daar als opbouwwerker in vredesnaam zoeken?

Een overal aanwezige leegstand, een enorme verhuisbeweging. Statistisch verhuisde de wijk gemiddeld één keer in de drie jaar. Kun je hier eigenlijk wel bewoners organiseren?

Uit het sociale onderzoek van Henk Heeger en Frans van der Zon was wetenschappelijk verantwoord vast komen staan dat bewoners daar niets voor voelden.

Al snel besloot ik dat ik voorlopig wel genoeg wist. Ik hanteer voor selectie van allerlei gegevens een voor mij, als op de eerste plaats praktischwerker een gulden 5-minuten regel: In de kijk op de buurt, de analyse van gegevens hoef je maar vijf minuten voorop te lopen. Je loopt dan altijd voor, maar bent geen maatschappijvisies ver verwijderd van de situatie van vandaag.

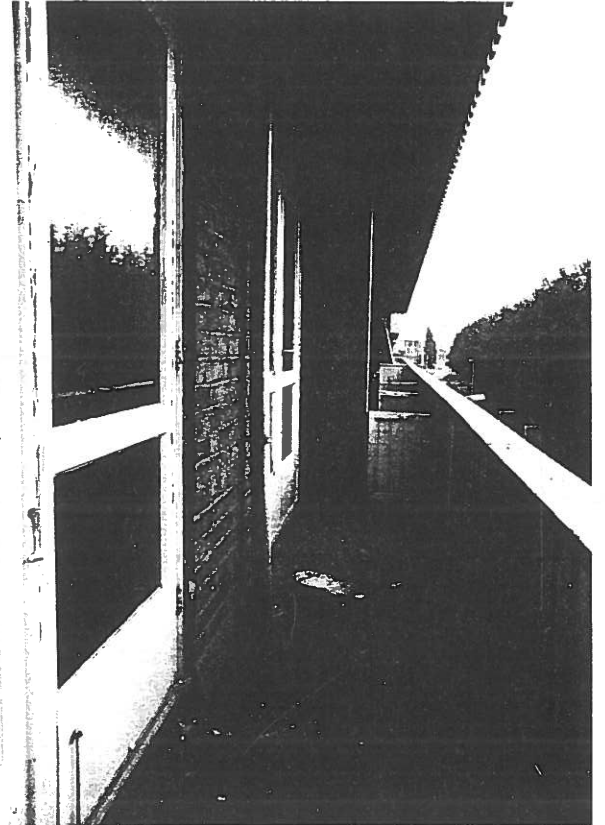
De eerste conclusie was: er wonen nog zeker 500 huishoudens in de buurt. Van de 900 woningen staan er een kleine 200 leeg. Een onbekend groot aantal wordt gebruikt als postadres.

Het is toch te gek dat 30% van de bewoners soms niet meer op straat durft en zich onveilig voelt. Het is toch te gek dat vandalisme wint?

plattegrond Nieuw Engeland 012

Haifaweg

De buurt Nieuw Engeland in het noordelijke deel van Hoogvliet, een na-oorlogse wijk, ligt op ongeveer 20 kilometer van het centrum van Rotterdam, in westelijke richting direkt onder de Shell-raffinaderij.

Er wonen circa 37.000 mensen in Hoogvliet.

Uit het onderzoek van de Nationale Woningraad, met als titel "Te huur in Rijnmond" blijkt dat de aantrekkingskracht van de na-oorlogse gebieden sterk wordt beïnvloed door de ligging van die gebieden. Juist op liggingsfactoren scoort Hoogvliet negatief. Hoogvliet heeft wat dat betreft de slechtste naam in Rotterdam.

Toch is Hoogvliet ook de groenste wijk van Rotterdam en op Apeldoorn na de groenste wijk in Nederland.

Vooraf in het noordelijke deel van de wijk is de op de korte afstand gelegen industrie merkbaar. Bij noord-oostelijke wind (die waait gelukkig maar 34 dagen per jaar) ruik je de typische raffinaderij. Het noordelijke deel ligt relatief ver van de metro.

Hoogvliet is een wijk waarvan de geplande omvang nooit gehaald is. De buurgemeente Spijkenisse werd in de jaren zeventig tot groeikern aangewezen en de geplande uitbreiding van Hoogvliet stakte.

Dit had grote gevolgen voor het centrum van de wijk. Voor een bezoek aan grote warenhuizen moet de Hoogvlieter naar Spijkenisse of Rotterdam. Het had ook grote invloed op de plaats van de woningmarkt. Je ziet een permanente verhuisstroom naar vooral Spijkenisse waar relatief goedkope eengezinswoningen in overvloed aanwezig zijn.

Voeg daarbij dat er in 1968 een ontploffing op de Shell-raffinaderij geweest is, die mensen zich vandaag de dag kunnen herinneren ("ik dacht dat de wereld verging") en het is duidelijk dat Hoogvliet als groeikern, dichtbij de industrie gelegen, wel een erg harde geschiedenis heeft.

Nu is dit maar een deel van het verhaal. Het zuidelijke en nieuwste deel van Hoogvliet is erg in trek. Ook het noordelijke deel van de wijk kent gebieden waarin geen ernstige problemen te bespeuren zijn.

Wel in de oudste buurt van de wijk: Nieuw Engeland.

Probleemcomplex

Nieuw Engeland is een rijkserkend "probleemcomplex" en object van studie.

Een probleemcomplex is een hoeveelheid woningen waarvan verschillende negatieve factoren elkaar versterken. Het vervalmodel van Priemus en Prak is daarbij een veel gehanteerd theoretisch kader. Hoofdpijn daarvan is dat de dalende woningkwaliteit, de toenemende mobiliteit (met steeds meer leegstand) en een steeds moeilijkere exploitatie door hoge mutatiegraad en toenemende leegstand, de wijk in een negatieve spiraal brengen.

Omdat de verschillende factoren elkaar telkens negatief beïnvloeden is een simpele weg terug niet zo maar even gemaakt.

Voor Nieuw Engeland gold bovendien dat publiekelijk en met grote krantekoppen gesproken werd over de sloop van deze buurt.

Deze sloopdiskussies versterkten de onzekerheid en werkten zeer negatief op het sociale klimaat.

Toen de leegstand zich aandiende, het sloop-perspectief ontstond en het sociale verval zich uitte in vandalisme, wanbewoning en onveiligheid zette de Stichting voor Volkshuisvesting Hoogvliet (SVH) ook het onderhoud een tijdje op een zeer laag pitje. Naar hun mening: onderhoud werd water naar de zee dragen.

Zie verder: "Nieuw Engeland Hoogvliet, Na-oorlogs woongebied in Rijnmond" H.Heeger en F.van de Zon, Delft 1988.

Na de eerste kennismaking met de problemen stond voor mij vast dat we in Nieuw Engeland een *campagne* zouden starten.

Een campagne is een avontuur. Je werkt een globale lijn uit, maar biedt vanaf het begin veel ruimte voor de creativiteit en de inzet van de bewoners. Het is geen rechte lijn van belangenbehartiging maar veel meer een appèl aan de bewoners om wat te doen.

Kreativiteit en ruimte knokken in een campagne blijvend met organisatie en doelgerichtheid.

Een campagne is een spannende en inspannende aangelegenheid. Je maakt veel tegelijk los en kunt van te voren alleen een paar vaste punten aangeven.

Positieve kanten van de buurt

Allereerst probeerde ik wat positieve kanten van de buurt in zicht te krijgen. Kennelijk wonen er mensen die er willen blijven wonen, kennelijk komen er ondanks de leegstand steeds weer nieuwe mensen wonen.

Naast vertrekkers zijn er ook blijvers.

De ruimte van de afvalbak.

Het is wat cynisch om vast te stellen maar sinds enige tijd wordt Nieuw Engeland vooral opnieuw bewoond door mensen die nergens anders meer terecht kunnen: "noodhuurders" noem ik ze maar. Mensen die snel een huis nodig hebben. Mensen met relatieproblemen, mensen met een achtergrond van drugsgebruik of alcoholisme en jongeren.

Door de toenemende onveiligheid was veel ruimte ingeperkt en waren veel mensen bang. Maar je kon je in Nieuw Engeland ook waanzinnig veel permitteren. Met het ontwikkelen van een nieuwe wooncultuur zou toch niet het karakter van de buurt verloren moeten gaan.

In veel na-oorlogse wijken is een beetje anders zijn al snel afwijkend gedrag en een probleem. In Nieuw Engeland bestond veel meer tolerantie, al werden ook grenzen overschreden en reageerden bewoners daarop vitaal door bijvoorbeeld te verhuizen.

Bovendien, ergens snel terecht kunnen is toch ook een kwaliteit op een woningmarkt zoals in Rotterdam waar ruim tienduizenden (zeer) urgenten zijn.

Gezien de woon- en leefsituatie in de buurt was elke gulden eigenlijk nog teveel betaald, maar huren in de buurt van f 310,- per maand voor een 3 kamerwoning met c.v. is toch f100,- lager dan wat voor een stadsvernieuwingswoning moet worden betaald.

In 1986 was door gebrek aan toewijzingsbeleid de situatie in Nieuw Engeland volledig uit de hand gelopen. Een groep zogenaamde hardrockers namen met motoren bezit van de straat, sloopten woningen en terroriseerden de buurt. Door een juridische achtervolging van de leider is deze uiteindelijk uit zijn huis gezet, waarna de groep verdween. Deze ernstige feiten hadden ook het toewijzingsbeleid van de stichting verscherpt en vele instanties wakker geschud.

Voor bewoners viel de situatie eigenlijk slechts te verbeteren. Nog slechter?

Ik zou me daar geen voorstelling van kunnen maken. Kleine veranderingen, meer zelfvertrouwen en

desnoods knokken onder het motto "niks te verliezen en alles te winnen" zouden bewoners uit hun slachtofferspositie kunnen bevrijden.

Veel instellingen waren bezig om zich op hun manier in te zetten voor de problemen in de buurt. Het was mij duidelijk dat voor een verdere verbetering de bewoners zelf een doorslaggevende rol zouden kunnen vervullen.

Voor de bewoners zou erg veel ruimte zijn in de campagne. Dat kon haast niet anders.

De uitdaging

De centrale uitdaging was een beslissende ommekeer te brengen in het proces van verpaupering. Punt één boven aan de lijst: het terugdringen van vandalisme en onveiligheid. De buurt moest weer van de bewoners worden. De straat is van iedereen. Daarom hanteerde ik de volgende organisatieprincipes:

- Het richten van de bewonersorganisatie op activiteiten van bewoners en overleg met anderen dan bewoners minimaliseren.
- De sfeer, daar gaat het om, niet de organisatie.

Veel mensen zaten te praten over Nieuw Engeland, over de toekomst en over het beheer. Vanuit die groepen zou ook vraag ontstaan naar deelname van bewoners aan dit soort overleg.

Er was in Hoogvliet een projectgroep gestart. Hierin zaten ambtenaren van gemeentelijke diensten, de woningstichting, deelgemeente en een bewonersvertegenwoordiging uit heel Hoogvliet om de tafel. Er werd een plan voor Nieuw Engeland gemaakt en toch koos ik ervoor daar niet de eerste prioriteit te leggen.

Ik nam me vanaf het begin af aan voor, dat pas weer aan dit soort formele overleggen zou kunnen worden deelgenomen als het zelfvertrouwen terug zou zijn, de sociale contacten in de buurt hersteld en er een eigen idee gevormd was over hoe het verder moest. Anders zouden de bewoners bij voorbaat met achterstand beginnen in het overleg.

Bovendien woonden er veel verschillende nationaliteiten in de buurt en de representatie daarvan door een bewonersvertegenwoordiging zou toch al moeilijk worden. Ik wilde vermijden dat één snel aan te spreken groep bewoners uit de buurt dominant zou worden en naar buiten toe "de buurtcultuur" zou bepalen.

Overleg met al die deskundigen zou tenslotte te veel afleiden van de allereerste opgave: herstel van de contacten in de buurt en het terugkrijgen van de straat.

Geen overleg binnen formele verbanden als de projectgroep of bewonersraad van de woningstichting.

Aan het werk, de straat op, de buurt in, de mensen langs.

Naar buiten sprak ik maar over een "flexibele bewonersorganisatie" als ik moest beschrijven wat er in Nieuw Engeland aan organisatievormen ontstonden.

Hoe kan je aan de buitenwacht uitleggen dat de kern van het werk in de eerste plaats zit in het scheppen van een sfeer, een klimaat waarin in

Overzicht van de campagne in Nieuw Engeland

1 Voorbereiding en kennismaking

Ik werkte nog maar een maand in Hoogvliet voor de start van de campagne in Nieuw Engeland. Er was weinig tijd om kennis te maken. Het was van belang om wat ruimte te krijgen voor de campagne-aanpak die ongetwijfeld als ongebruikelijk ervaren zou worden.

2 De eerste bijeenkomst

Toetsing van eerste kijk op de problemen en indien haalbaar vorming van een initiatiefgroep.

3 Vorming van de initiatiefgroep

Doel: aktiveren van bewoners in campagne. Toetsing van werkideeën.

4 De communicatie en organisatie

Bij een campagne in een buurt hoort een krant, een ontmoetingsplaats, leus e.d.

5 Straatvergaderingen en uitnodigingen daarvoor

Doelen: Het intensiveren van contacten met buurtbewoners en het analyseren van problemen per straat. Zo overzichtelijk mogelijk maken van de problemen door ze uit de sfeer van de (voor)oordelen te halen. Op zoek naar een oplossingsstrategie.

6 Actieplan

Oplossingsstrategie, vooral gericht op instanties die macht en invloed hebben.

7 Tweede grote buurtbijeenkomst

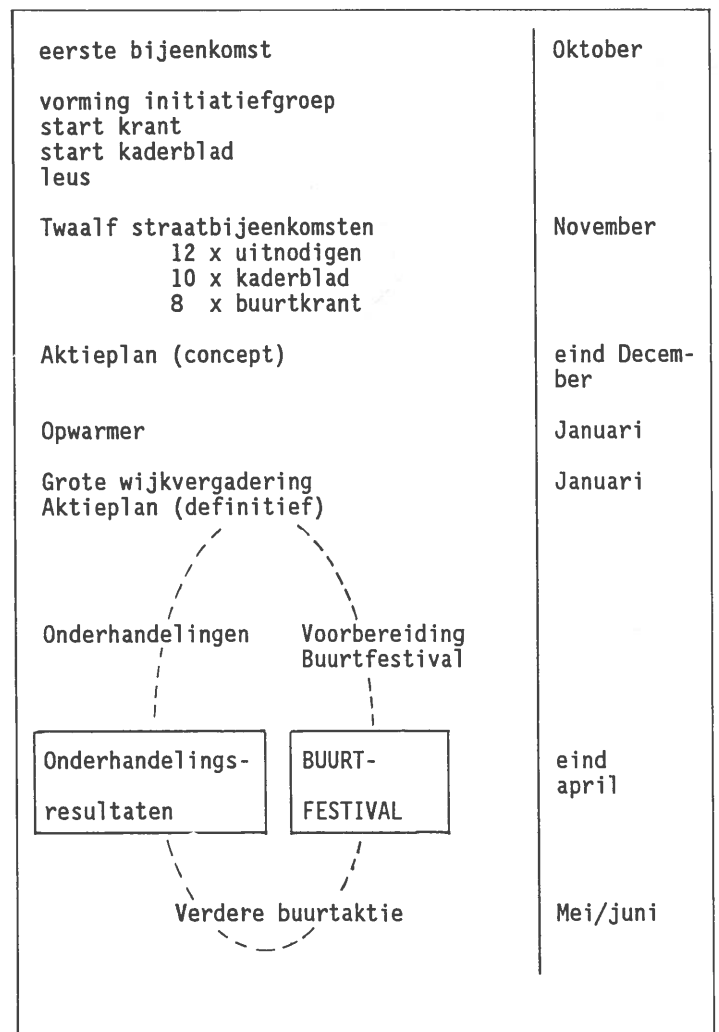
Doelen: Het versterken van de organisatie van bewoners, verbeteren van de sfeer in de buurt, vaststellen van het actieplan en begin van de voorbereiding van het buurtfestival.

8 Het buurtfestival

Doel: Het aanboren van fantasie, creativiteit en enthousiasme in de buurt. Herstel van de sociale contacten. Signaal voor verbeterd klimaat.

10 Derde grote buurtbijeenkomst

Doelen: Het openbaar binnenhalen van de resultaten van het actieplan en afhankelijk van het resultaat een nieuwe actie om resultaten binnen te halen, of activiteiten om met de uitvoering te starten.

principe van alles mogelijk is. Het organisatorisch verband wordt veel meer gevormd door een gevoel dat je ergens samen aan werkt. Tijdens de start van de campagne gaat het om het opbouwen van sfeer.

Indirect effect van de campagne moest het afnemen van het vandalisme zijn. Door hardop te roepen: dat mag niet jongens, dat is vreselijk, daar moet een eind aan komen, bereik je niet zoveel. Maar als je nu met die jongens een activiteit start, of als bewoners de sfeer van anonimiteit doorbreken bereik je meer.

Door bestrijding van vandalisme en overlast met zoveel woorden centraal te stellen verval je misschien al snel in een burgerwacht-achtige aanpak. Voor mij was zeker dat een grote meerderheid van de bewoners een ander woon- en leefklimaat wilde. Er moest een sfeer geschapen worden om daaraan te werken.

De campagne moest daaraan bijdragen. Het gevoel van "eindelijk gebeurt er wat" moest om zich heengrijpen.

Kommunicatie en organisatie

Met een relativerende blik op de organisatievormen ben je er niet.

Vooraf is er een planning van activiteiten. En vooraf is er een opzet waarbinnen in ieder geval de onderlinge communicatie vorm krijgt.

Ik noem belangrijke elementen hierin:

De leus

Als het dan niet gaat om een organisatie maar om een BEWEGING onder bewoners waarbij het bezoek aan vergaderingen niet het enige middel is, maar de sfeer belangrijk is, dan moet je op zoek naar door iedereen begrepen volkswijsheden uitgedrukt in een leus. Uiteindelijk bedenkt je die niet zelf, die is er. Je moet hem zien op te sporen.

De krant

Mensen hoeven de buurtkrant niet eens te lezen, als de krant maar regelmatig komt. Bij voorkeur steeds op dezelfde dag. Dat is belangrijk, want daaruit blijkt dat er iets bestaat, dat iets kan. Zo'n buurtkrant moet een kruising zijn van de privé, de story, nieuwe revu, de telegraaf en het huis-aan-huis-blad, overgoten met de saus van het buurtkomitee.

Het kaderblad

Iedereen die wel eens in een vereniging heeft gezeten weet dat de jaarvergadering bezocht wordt door die 8 oude getrouwen, met elk jaar weer dezelfde vragen en rituelen. Dat is een deel van de cultuur die daar heerst. Maar dat wil niet zeggen dat alleen die 8 mensen geïnteresseerd zijn in die vereniging.

Jaarlijks zal er altijd wel weer iemand zijn op zo'n vergadering die ten onrechte de konklusie trekt dat de leden niet geïnteresseerd zijn of aan de teevee vastgebakken zitten.

Dat is niet waar. Veel leden zijn wel geïnteresseerd, voelen zich betrokken bij de organisatie, maar hebben geen zin in de jaarvergadering. De communicatie verloopt anders, via het verenigingsblad.

In een campagne maak ik naast de buurtkrant ook altijd een verenigingsblad. Daarin een mengeling van huishoudelijk nieuws, zakelijke mededelingen en beschouwingen. Voordat de campagne begint is het nul-nummer van zo'n blad er, met een eigen gezicht en een inhoud die zich duidelijk onderscheidt van de wijkkrant.

Kontakt

Je moet op meer manieren kontakt leggen en hebben dan door vergaderingen.

In een buurt als Nieuw Engeland werkt een vergadering maar ten dele.

Uitgangspunt dus bij alle activiteiten: altijd meer doen dan mensen uitnodigen voor vergaderingen. Er zijn, aanbellen en mensen vragen om te komen, de middenstand uitgebreid informeren, etc.

De leiding

Bij het begin van de organisatie van de buurt heb je als opbouwwerker de rol van initiatiefnemer. In een campagne heb je bovendien de leiding van de activiteiten.

De bewoners die meehelpen met de activiteiten zijn in die beginfase niet de groep die de verantwoordelijkheid voor het geheel op zich kan nemen. Dat is ook niet wenselijk, zeker niet als in een buurt veel verschillende culturen aanwezig zijn. Jongeren, mensen met kinderen, allochtonen enz. iedereen moet aangesproken worden. Dat betekent automatisch ook enige afstand tot de ervaringswereld van de in de beginfase georganiseerde bewoners.

Het betekent tegelijk dat je als opbouwwerker heel nadrukkelijk aanspreekbaar bent voor je doen en laten en niet kan terugvallen op "de bewonersorganisatie zegt", "er is besloten dat", of andere plaatsvervangende of gedeelde verantwoordelijkheden.

Overleg met betrokkenen is er wel, toetsing van het werk ook, maar de leiding heb jij, en daarop ben je ook aanspreekbaar.

Dat is niet de vraag naar democratisch of niet democratisch, maar van een specifieke functie die vastzit aan het organiseren van een campagne. Die verantwoordelijkheid, die bijvoorbeeld kan inhouden dat de campagne niet doorgezet wordt bij gebrek aan respons, of dat er ruimte moet komen voor doelgroepen die nu niet bereikt worden, neem je als opbouwwerker zelf.

Het geld

Een campagne kost altijd meer geld dan je doorgaans hebt. Geld opscharrelen om te kunnen werken is dan ook altijd een deel van de voorbereiding. In dit geval hebben we een subsidie aangevraagd bij de woonconsumentenpot.

De gemeente Rotterdam had ervoor gekozen die pot te reserveren voor de nieuwere wijken en Hoogvliet had daarin weer een soort prioriteit. Omdat het bovendien om een in principe eenmalige projektbijdrage ging werd onze subsidie-aanvraag gehonoreerd.

Globale planning

Voor de campagne in Nieuw Engeland maakten we de volgende globale planning. Die werd gedetailleerd na de eerste grote buurtvergadering.

Je positie als opbouwwerker wordt mede bepaald door wat anderen in de wijk van je vinden. Zeker in een naoorlogse wijk als Hoogvliet, waarin bijna klein-stadse machtsverhoudingen bestaan, speelt dat een rol. In het Hoogvlietse machtscircuit kent iedereen iedereen en ligt de invloed van de politiek en de woningstichting veel minder afstandelijk dan in een oude wijk in de binnenstad. Daar is de wethouder meer een instantie dan een persoon. Hier woont de directeur van de woningstichting in de wijk, zingt in het koor en wordt de voorzitter van de deelgemeente door velen uit het machtscircuit en verenigingsleven persoonlijk gekend.

Het opbouwwerk in Hoogvliet had geen goede naam bij veel belangrijke instellingen in de wijk. Er was een beeld van radikale praters die zelf geen verantwoordelijkheid nemen. De problemen in Nieuw Engeland waren wel gesignaleerd, maar er was geen opbouwwerkpraktijk tegenover gesteld.

Het opbouwwerk werd als een soort buitenstaander ervaren die vanuit de kantlijn makkelijk kritiek kon hebben.

Als nieuwkomer kun je natuurlijk wel wat ruimte claimen, zo in de zin van "dat was voor mijn tijd", maar dat heeft maar een beperkte werking.

Er was wel een duidelijk pluspunt. Het Sociaal Wijkopbouwwerkorgaan, SWO, waar het opbouwwerk gedetacheerd is en de stedelijke opbouwwerkinstelling in Rotterdam, RIO, hadden de balans opge maakt en een nieuw beleid geformuleerd, waarin een buurtbenadering centraal stond. Deze benadering werd geaccepteerd door de deelgemeente, de subsidieverstrekker. Dit beleid zou moeten worden waargemaakt.

Voordat we initiatieven konden ontwikkelen in de buurten moest eerst ruimte gekreëerd worden. Ons werk zou aan de volgende eisen moeten voldoen, wilde zich niet weer meer weerstand tegen het opbouwwerk ontwikkelen:

- Voordeel van de twijfel krijgen van belangrijke instanties in de wijk, zoals de deelgemeente en de woningstichting
- Vanaf het eerste begin open en controleerbaar werken zodat alle partijen je stap voor stap kunnen volgen
- Een open houding hebben voor samenwerking, daar waar mogelijk, met als toets de praktijk.

Voordeel van de twijfel

Punt één was ruimte kreëren en het krijgen van het voordeel van de twijfel. Daarin waren de deelgemeente en de woningstichting van belang.

De deelgemeente

Het dagelijks bestuur van de deelgemeente en de voorzitter persoonlijk hadden een open houding tegenover de nieuwe opbouwwerkers. Wel werd van alle kanten als raadgeving meegegeven dat we vooral moesten samenwerken met andere organisaties.

De deelgemeente-vertegenwoordigers brachten ook hun visie op Nieuw Engeland.

Zij vonden de voorstellen van de woningstichting om op termijn heel Nieuw Engeland tegen de vlakke te gooien onacceptabel.

De voorzitter had persoonlijk het initiatief genomen tot een sociale beleidsgroep Nieuw Engeland,

waarvan hij voorzitter was, die vooral bezig was met de problemen van vandaag in de buurt. Er waren al enige vorderingen gemaakt.

Tekenend voor de openheid van het bestuur was de verzekering dat voor de deelgemeente de stem van de bewoners in Nieuw Engeland zwaar zou tellen en dat we waar mogelijk op hun steun konden rekenen. De deur stond altijd open, werd letterlijk gezegd. Geen problemen en zelfs meer dan het voordeel van de twijfel.

De woningstichting

Met wie moet je nou gaan kennismaken binnen zo'n organisatie. Het bestuur? De directie? Het werkapparaat?

Het werkapparaat zouden we wel tijdens het werk leren kennen, dus daar was geen kennismakingsbezoek nodig. Het dagelijks bestuur leek wel grote invloed te hebben binnen de stichting, maar zou als bestuur toch niet veel meer aan mij als buitenstaander vertellen dan het officiële beleid; het werd dus de directie.

Zonder dat je nog één bewoner georganiseerd hebt is zo'n gesprek een hachelijke zaak. De kennisvoorsprong t.a.v. de buurt Nieuw Engeland bij de stichting was groot. Verder heeft de woningstichting een eigen systeem van bewonersraden. Deze zijn opgericht voor de democratisering van de stichting, maar worden door de stichting ook gezien als de enige aanspreekbare vertegenwoordiging van bewoners. Het is een systeem van gekozen raden, die in principe niet openbaar vergaderen en die ook niet vanzelfsprekend gericht zijn op het organiseren van een zo'n breed mogelijke actieve participatie van bewoners. In de ogen van de woningstichting was het opbouwwerk overbodig. Bovendien had het opbouwwerk makkelijk praten omdat zij immers niet verantwoordelijk was voor de exploitatie van de woningen. Het was overigens volstrekt duidelijk dat het systeem van bewonersraden niet werkte voor de beheerproblematiek van Nieuw Engeland.

Het gesprek had een open karakter. De pijn over de kritiek van het SWO op het systeem van bewonersraden en de lange soms zeer ideologische discussie speelden mee.

Vooraf pratend vanuit mijn ervaringen in andere wijken maakte ik duidelijk dat het functioneren van opbouwwerk in Nieuw Engeland voor bewoners en voor de woningstichting nuttig zou kunnen zijn. Bovendien wees ik op het volstrekt openbare optreden van het opbouwwerk.

We spraken af dat als er over en weer ernstige problemen zouden zijn, we contact met elkaar zouden opnemen.

Het voordeel van de twijfel. Nu aan het werk.

De zenuwen in je lijf: de campagne begint met een eerste algemene buurtbijeenkomst.

Zo'n eerste vergadering is raar spannend. Je weet niet wat je kunt verwachten. Je weet niet wat de reacties uit de buurt zullen zijn. Als eerste stap in een campagne zijn er meerdere manieren denkbaar om het contact met de bewoners te leggen: sleutelfiguren benaderen, via de ene bewoner je laten introduceren bij een ander, via instellingen contact zoeken met de mensen. In Nieuw Engeland leek een breed aangekondigde openbare vergadering een goed begin:

- Het is een duidelijke markering van de start
- De wijkvergadering geeft het meest openbare karakter aan je optreden
- Dat openbare karakter geeft een legitimering. Van belang, omdat ook andere organisaties zich tot de bewoners richten en er nogal wat wantrouwen bij officiële instanties tegen het opbouwwerk was
- Een wijkvergadering is betrekkelijk eenvoudig te organiseren.
- Als het mislukt is het nog niet onmiddellijk een drama.

Tijdens een braderie in het buurtwinkelcentrum heeft de opbouwwerkinstelling met een kraam gestaan. Van daaruit is het eerste contact gelegd met passerende bewoners uit Nieuw Engeland. Ook is er in de buurt een krant verspreid, waarin de vergadering werd aangekondigd.

De door ons vastgestelde vergadering bleek 4 dagen te vallen voor de jaarvergadering van de bewonersraad, het officiële inspraakorgaan van de Stichting Volkshuisvesting Hoogvliet. Was dit een schoonheidsfout?

Ik denk van niet. Ongewild stond dit nieuwe initiatief tegenover participatie binnen andere kaders. Een zelfstandig bewonersinitiatief onderscheidt zich daarvan en hiermee was dat gelijk duidelijk. De verhoudingen met de bewonersraad werden er niet vrolijker op, maar dit was tijdelijk en overmijdelijk.

Wij hadden vier doelen:

- Verschaffen van een entree in de buurt
- Toetsen of onze indrukken van de problemen uit de rapporten en incidentele gesprekken gedeeld werden en ontdekken welke gevoelens in welke mate in de buurt speelden tav. de problemen
- Vorming van een groep bewoners die zouden willen helpen bij de ontwikkeling van de campagne
- Een begin maken met de nieuwe sfeer.

Een beetje moeilijke start, maar al snel barstte het los. Tot mijn verrassing waren er 43 mensen aanwezig.

Klachten over woningen, wanbewoning, onveiligheid vlogen over tafel.

Er was geen bewoner die niet persoonlijk kennis had gemaakt met inbraak.

Bij de vraag of mensen die zoiets hadden meegemaakt de vingers wilden opsteken, bleek dat van de aanwezigen meer dan de helft twee of meer keren had meegemaakt dat er bij hen ingebroken was. De problemen dienden zich zo massief aan, dat voor mij het besluit vast stond: hier ga ik tegen aan.

Slachtofferrol

Natuurlijk stelden bewoners zich ook de vraag wat er dan toch moest gebeuren. De huisbaas deed niets, vonden ze, de politie liet ze zitten en ook het SWO had ze laten zitten.

Dat is een moment, waarop breekpunten geforceerd kunnen worden. Zodra mensen zichzelf als slachtoffer, machteloos en afhankelijk beschrijven is het moment daar om de zaak om te draaien.

Dat is ook het moment waarop je goed moet kijken wie reageert en op welke manier.

Mijn houding is dan altijd: de zaak is duidelijk, als we zelf niets doen dan gebeurt er ook niets.

Ja, maar wat zijn dan de garanties dat er wat gebeurt en dat er naar ons geluisterd wordt? Nou, die garanties zijn er niet, punt uit. Maar... en dan vertel ik bijvoorbeeld het verhaal van de 5 moeders die bij elkaar zaten in het Oude Westen ongeveer 15 jaar geleden en die ook constateerden dat je daar niet kan leven.

Twee maanden later zaten er 2000 bewoners in de overvolle toneelzaal van de buurt. En dan moet je nou maar eens in de stad gaan kijken. Die stad is echt veranderd, door bewonersactie.

Of ik vertel het verhaal van de bewoners in het Oude Noorden. De wijk zou gesloopt worden en van de Rotte zouden ze een autoweg maken. Ga maar kijken, de Rotte is mooier dan ooit en de buurt staat vol fantastische woningen.

Onze enige garantie, dat zijn we zelf en daarom moeten we zorgen dat we er niet alleen voor staan maar ons organiseren.

Van ome Gerrit Sterkman, uit het Oude Westen, heb ik geleerd hoe je bij dit soort breukpunten op de eerste plaats je hart moet laten spreken, niet je hersens. Als het van binnenuit komt is het waar en voelen de mensen dat je gelijk hebt, al geloven de meesten er misschien nog geen barst van.

Op zo'n moment is voor mij ook het contact gelegd. Ik heb duidelijk gemaakt waar ik sta en ik heb duidelijk gemaakt dat het een kwestie van kiezen is. Ik nodig de mensen als het ware uit om gewoon geen slachtoffer meer te zijn. Wat hebben we te verliezen? We kunnen alleen maar winnen!

Sfeer

Omdat zo'n vergadering een avontuur moet zijn en geen rechtlijnig begin van een rechtlijnig proces is de sfeer van doorslaggevend belang.

Er moet ruimte zijn voor iedereen om gevoelens, ideeën, problemen en spanningen te uiten.

Het is pas echt gelukt als tegen het einde de sfeer omslaat. Er moet een gevoel ontstaan dat je als bewoner de zaak zelf in handen kunt nemen.

Als gespreksleider van zo'n vergadering moet je op zoek naar omslagpunten.

Komen die niet uit de zaal dan breng ik ze bewust zelf in.

De mensen die op de vergadering zijn moeten met een ander gevoel naar huis dan ze bij het begin van zo'n vergadering hadden.

Erg veel meer dan de wetenschap dat als bewoners zich zelfstandig organiseren en zichzelf serieus nemen hun situatie verandert heb ik ook niet.

Wat precies de effecten zullen zijn van zo'n orga-

nisatie van bewoners laat ik in het midden. Die weet ik ook maar zeer ten dele aan het begin van zo'n proces.

Het moet ontstaan. Ik weet dat er effecten zullen volgen.

Dat klinkt misschien een beetje mytisch. Rechtlignigheid is echter maar één opvatting van de wereld. Daarmee kun je over het algemeen prima bewijzen wat allemaal niet kan.

Startpunt ligt bij het onder woorden brengen van de belangen en dat kunnen de betrokken bewoners het beste zelf doen.

In een campagne is het verder de vormgeving belangrijk.

In de zaal kunnen beter te weinig stoelen staan bij het begin dan teveel. Een paar stoelen zijn snel bijgezet en iedereen zit dan ook een beetje naast en bij elkaar. Met 38 mensen in een zaal met 150 stoelen heb je toch het gevoel dat je alleen bent.

Ook de aankleding van de zaal moet bijdragen aan de versterking van het gebeuren.

Zelfs vraag ik me voor dergelijk bijeenkomsten af hoe anderen zouden vinden dat ik eruit zie. Binnen de fysieke grenzen doe ik daar dan wat aan, onwennig, maar toch goed voor het gemoed.

De opkomst en de spreiding over verschillende categorieën bewoners vormen toetsen voor het effect van de campagne en de feeling met de buurt.

De presentielijst is dan ook steeds een kostbaar bezit.

Tijdens de campagne hielden we systematisch bij wie op welke bijeenkomst geweest was. Daarbij letten we niet alleen het aantal, maar ook op de volgende punten:

- Uit welke straten komen de mensen naar de grote vergadering?
- Uit welke portieken komen de mensen naar de straatbijeenkomst?
- Hoe zit het met de leeftijd?
- Wat is de verhouding vrouwen/mannen?
- Zijn er voldoende mensen van verschillende etnische achtergrond?

Ik hanteer vooral op grond van ervaringsgegevens de volgende percentages:

- 1 à 2 procent van het aantal inwoners van een buurt aanwezig, alleen met een voornamelijk papieren voorbereiding en een algemene benadering betekent dat de zaak leeft.
- 10 procent van het aantal huishoudens aanwezig, na een vorm van intensiever contact, bijvoorbeeld in een campagne benadering betekent dat je goed zit.

Grote afwijkingen naar boven of beneden maken dat ik me afvraag wat er aan de hand is. Natuurlijk kan mijn praktijktheorie niet kloppen, maar een verkeerde inschatting van het aantal te verwachten mensen duidt op een gebrek aan feeling met de buurt.

Bij een campagne is zo'n feeling juist belangrijk, omdat je als werker veel beslissingen zelf moet nemen.

Tot mijn stomme verbazing bleek dat zowel verschillende etnische groepen, als jongeren, ouderen

e.d. in redelijk aantal naar de bijeenkomsten kwamen. Zou dat niet zo geweest zijn, dan was tussentijds de werkwijze aangepast.

Er was eigenlijk maar één straat die er negatief uitsprong, door minder deelname: de Mosoelstraat. Deze straat ligt aan de zuidkant van de wijk en wordt in het algemeen als "beter" ervaren. Er is in deze straat geen hoge leegstand en er waren duidelijk minder massieve problemen dan in de rest van de buurt.

Daarom vond ik de geringere deelname uit die straat ook geen probleem.

Er was sprake van een cultuurverschil binnen de buurt en in de campagne stonden andere problemen centraal dan in deze straat aanwezig waren.

In de campagne wordt altijd toegewerkt naar een hoogtepunt, waarin de bewoners daadwerkelijk aanwezig zijn en het plan wordt getrokken. Het is dan volstrekt duidelijk dat het contact met de achterban er is.

Tegelijk realiseer ik me dat het ook echt een hoogtepunt is en dat in de campagne niet meer op die schaal en in die massaliteit bewoners lijfelijk aanwezig zullen zijn. Dat wil dan niet zeggen dat er dan ook minder basis in de buurt is.

Iedereen die wat langer in het wijkwerk zit, weet dat het aantal zichtbaar en daadwerkelijk actieven op terreinen waar al veel ervaring is afneemt.

In een later stadium kiezen mensen ervoor om hun belangen te laten behartigen door een organisatie waar ze vertrouwen in hebben.

Op zo'n moment moet je toetsen of de geringe opkomst geen uiting is van verzet tegen de door jou ingeslagen weg. Is dat niet het geval dan moet je de uitnodiging regelmatig blijven herhalen, zonder dat een beperkte respons op de uitnodiging een teleurstelling voor de organisatie inhoudt.

Deze stelling vind ik bevestigd in het rapport "*Bewonersorganisaties bezien vanuit de buurt*". In een enquête-onderzoek in 5 buurten in Rotterdam noemden de ondervraagden het vaakst de bewonersorganisatie op de vraag wie het meest doet aan de oplossing van problemen in de wijk (na de categorie "niemand"). Ongeveer 2/3 van de ondervraagden vindt het een goede zaak dat bewonersorganisaties worden gesubsidieerd, en zo'n 65% leest regelmatig de buurtkrant. (*"Bewonersorganisaties bezien vanuit de buurt"*, I.G.G., Rotterdam 1984)

Op de eerste buurtbijeenkomst meldden enkele mensen zich spontaan. Ik kijk vooral naar de mensen die niet bij voorbaat weten wie de schuld heeft, wat er allemaal niet deugt, wie de boel verraden heeft.

Juist de wat onzeker lijkende mensen, de twijfelers, dat zijn de talenten.

Die mensen sprak ik aan en dat waren de deelnemers aan het initiatiefkomitee.

Op de vergadering hadden we al aangekondigd dat we nu de buurt ingingen en de buurt straat voor straat gingen organiseren.

Vooraf de vrouwen uit de buurt zijn hierbij van belang. Zij kunnen beter contact leggen dan mannen en blijven vaak ook dicht bij de mensen staan.

Bovendien ligt onveiligheid voor veel vrouwen nog een beetje moeilijker dan voor de mannen. In het initiatief-komitee waren vanaf het eerste begin dan ook de vrouwen in de meerderheid en de dragende kracht. Aan de initiatiefgroep namen 5 vrouwen en 4 mannen deel. De afkomst was gemengd: nederlands, turks, antilliaans en surinaams.

In de groep zaten mensen met nogal wat verschillende achtergronden. Van de één waren de kinderen de deur al uit, de ander woonde alleen en ook de landen van herkomst waren divers.

Bij de kennismaking werd dan ook vrij uitgebreid stilgestaan bij de verschillen in leefstijl. Je moet toch eerst tegen elkaar gezegd hebben dat je die ander wel aardig vindt, maar dat z'n eten stinkt, of dat de vrouw een merkwaardige positie heeft e.a. voordat je samen wat kunt doen. Anders blijven dit soort zaken als een onontpofte ballon de onderlinge verhoudingen bepalen.

Direkt de eerste bijeenkomst werd daarom een kennismakingsgesprek aangegaan waarbij ik voorzichtig provocerend de onderlinge spanningen aan de orde stelde en dat werd vreselijk lachen. Eigenlijk ontstond er een toneelstuk waarin precies over en weer werd uitgelegd hoe de vork in de steel zat, hoe er naar elkaar gekeken werd.

Sterker nog, één van de bewoonsters trok na afloop van deze bijeenkomst bijna bij wijze van grap de konklusie: daar moeten we eigenlijk een toneelstuk van maken. En pats daar was het eerste idee voor een activiteit. Een toneelstuk over de buurt, dat moest er zeker komen.

Als er nou één buurt was waarin dat de manier was om de onderlinge manier van samenleven aan de orde te stellen was dat Nieuw Engeland. Ik was direkt razend enthousiast voor dat idee, en ging op zoek naar begeleiding voor een toneelgroep.

Initiatieven nemen, niet vertegenwoordigen

Vanaf het eerste moment spraken wij de groep niet aan als "vertegenwoordiging" van de buurt. Eigenlijk is altijd het eerste probleem voor zo'n groep en voor jezelf tijdens een campagne om de druk te weerstaan die uitgaat van tal van vriendelijke en dringende uitnodigingen om deel te gaan nemen aan allerlei overleggen met derden.

Er was een praktische reden om daaraan geen gehoor te geven: wij organiseren de buurt, in de vorm van een campagne. Dat betekent dat in korte tijd een groot aantal activiteiten in de buurt georganiseerd worden. Je moet aan dat werk absolute prioriteit geven en alles wat maar enigszins overbodig of niet strikt noodzakelijk is niet doen. Ander hijs je het niet.

Ook spraken wij de groep niet aan als de "verantwoordelijke" voor de buurtaanpak. Wij als opbouwwerkers waren verantwoordelijk voor het proces. De initiatiefgroep toetste de ideeën en hielp mee.

Twee argumenten voor die positie:

- In Nieuw Engeland woonden 34 nationaliteiten, veel uiteenlopende leeftijden en er was anders dan in negatieve zin niet zoiets als een buurtcultuur. Wij wilden vermijden dat een bepaalde groep van enthousiastelingen hun eigen woon- en leefcultuur vrij automatisch als de buurtcultuur zouden presenteren. Er moest ruimte zijn voor afwijkingen van de normen van de mensen van de initiatiefgroep
- Er was geen bewonersorganisatie met een traditie die sturend kon optreden. Het is ons vak, als opbouwwerker, om de buurt te organiseren.

Samengevat: de initiatiefgroep werkte mee aan een actie-strategie waarvan zij niet de lijn bepaalde, maar waarop ze wel invloed had in de toetsende zin.

Na de vorming van de initiatiefgroep konden de voorbereidingen van de campagne in volle gang gaan.

De initiatiefgroep vond het absoluut noodzakelijk dat er een *eigen ruimte* in de buurt zou worden betrokken. In Nieuw Engeland stonden bijna 200 woningen leeg, dus echt moeilijk was dat niet. Zo'n eigen flat versterkt de buurtidentificatie, dus we huurden een flat op de begane grond, een beetje centraal in de wijk gelegen en knapten die provisorisch op.

Wat was nou de pakkende leuze voor Nieuw Engeland, wat maakte nou duidelijk wat we wilden. "Nieuw Engeland gaat er tegen aan"? "Nieuw Engeland doet het"? Nee. Toen er echt niets meer te bedenken viel en ik op de fiets terug naar huis ging, wist ik het:

KENNIET BESTAAT NIET.

Lekker rotterdams, lekker duidelijk.

Die uitspraak was mij bijgebleven van een dagje vreselijk rampzalig sleutelen aan mijn auto. Ik wist het van geen kant meer. In wanhoop riep ik een ervaren sleutelaar te hulp, die kwam kijken. Niets kon meer volgens mij. Hij zei: "Ton, kenniet bestaat niet" en had de zaak met een uurtje geregeld. Ieder zijn vak.

Zoiets moest het ook in Nieuw Engeland worden, daar riep ook iedereen dat het allemaal niet kon.

De krant moest snel geproduceerd worden, dus was stencillen de beste techniek. *Onze buurt 012* (het complexnummer van Nieuw Engeland, dat de computer van de SVH bedacht had) werd de naam van de krant.

Ook het kaderblad moest opvallend zijn door uiterlijk en titel. In andere buurten had ik al eens met een in vierengevouwen A-4tje gewerkt. Dat bezorgt lekker makkelijk, zelfs de meest weerbarstige brievenbussen met levensgevaarlijke veren neemt een zo gevouwen blaadje naadloos. Het ligt dan opvallend afwijkend tussen de rest van de vulling van de brievenbus.

Een groen kleurtje en nou de titel nog. Het werd "*Achter de pijpen*".

Drie weken na de eerste vergadering was de zaak rond. Er was een bewoonster die voor de produktie van de krant zou zorgen, een centraal verspreid-adres in de buurt en de bezorgers zouden vanzelf per straat, uit de straatbijeekomsten moeten komen.

De bezoekers van de grote vergadering werden de eerste abonnees van "*Achter de Pijpen*" en met elke straatbijeekomst groeide het aantal mee.

De *planning* tot en met de grote wijkvergadering waarin de straatbijeekomsten zouden uitmonden werd verfijnd.

Keurig tussen Sinterklaas door manoevrerend, nog voldoende tijd overhoudend voor de produktie van het aktieplan en de propaganda voor de grote buurtbijeekomst werd alles duidelijk: 22 januari, dan moest het aktieplan er liggen in een volgende grote buurtvergadering. Dan moesten we weten hoe we als buurt de zaak gingen aanpakken.

ONZE BUURT 012

Een uitgave van het SWO, buurtkrant voor nieuw Engeland, tel 438.19.56

ER MOET IETS GEBEUREN

2 Oktober zijn 35 bewoners van de "oliebuurt", na een oproep van het SWO in de Oude Wal bijeen geweest. Er moet iets gebeuren, dat is duidelijk.

De buurt bleek kwaad, bang en boos. Inbraken, bangmakerij, brandjes, leegstaande woningen, tochtende huizen, koude voeten, poepende duiven en steeds maar verhuishwagens. Het is duidelijk, de buurt loopt leeg en als dat nog even zo doorgaat kun je wel vergeten, om nog eens behoorlijk te kunnen wonen. Klachten te over, zo kan niet langer.

HELP BRAND ! ! ! !

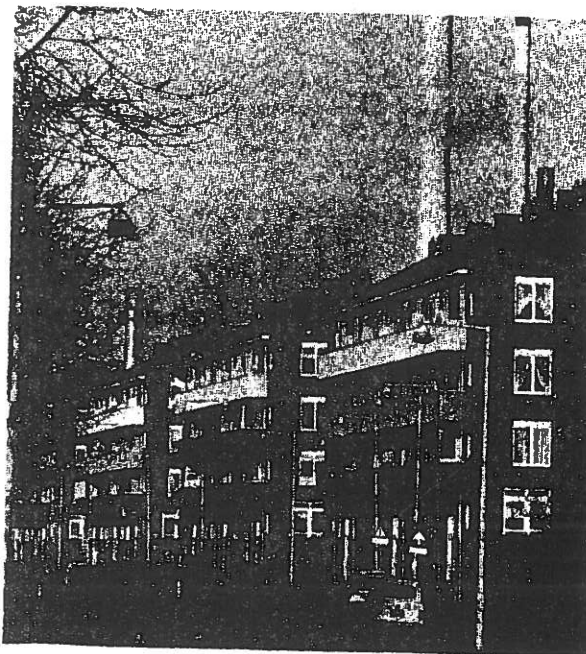
De afgelopen wekn zijn er weer enkele branden geweest in bergingen, levensgevaarlijk!!! Een bewoner vertelde, dat zij niet naar de camping durfde, dan zou haar huis te lang alleen staan. Er zijn enkele bewoners in de buurt, die het duidelijk voor een heleboel anderen verzieken. Deuren intrappen, alsof dat normaal is, stelen uit bergingen, herrie tot diep in de nacht. Het zijn er maar een paar, maar ze zijn wel knap lastig.

KOUDE VOETEN

Aan de randen van de buurt zijn de woningen iets beter. Toch zijn er erg veel klachten over de woningen: Vocht-door-slag, schimmelplekken, douche waar het slecht uitdruppelt, verveloos (als je je ramen wast, krijg je allemaal van die strepen van de oude verf), altijd koude voeten, omdat het aan de grond niet warm wordt, bergingen die je slecht kunt afsluiten en zo kunnen we nog wel een tijdje doorgaan.

LUIER OP JE HOOFD

Nou ja, het scheelde niks, of die gebruikte Pamper, die uit het raam gegooid werd, was op mijn hoofd gevallen, precies op het moment, dat ik over een winkelwagentje struikelde. Waar gebeurd, in de Oliebuurt. Maar wat wil je? Veel leegstaande woningen, en volgens sommige buurtbewoners weet de stichting allang niet meer wie er nu precies allemaal wonen.

OM VIJF UUR SPRUITEN

Trouwens, de ventilatie van de woningen is niet berekend op etensluchten uit alle werlddelen. Allemaal om ongeveer vijf uur 's-middags spruiten koken lukte prima. Maar de een kookt nu 's-morgens zijn warme hap, de ander 's-avonds, weer een ander 's-middags. In je huis dus de hele dag voor meegenieten.

Boos zijn alleen helpt niet, daarom hebben we een initiatief groep gevormd, lees de achterkant en onhou:

KENNIET BESTAAT NIET

KENNIET BESTAAT NIET?

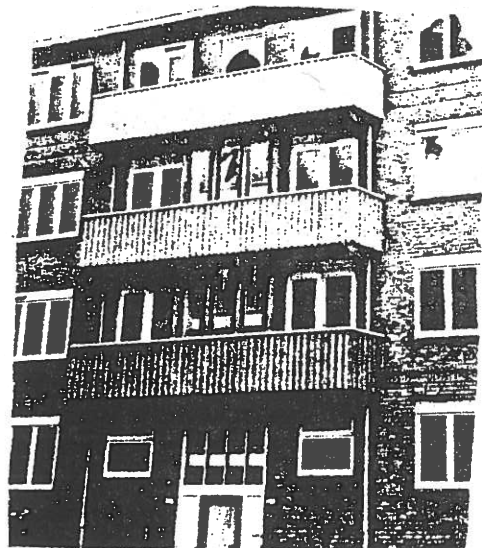
Wat is dat nu weer? KENNIET BESTAAT NIET... Dat is onze lijfspreuk. Wij staan voor niks, alle problemen kunnen opgelost worden en in goed rotterdams zeg je dan: kenniet bestaat niet.

22 Januari is het actieplan voor de buurt klaar. Dat hebben we onszelf beloofd en dat beloven we de buurt. 22 Januari 1987 hebben wij ons plan voor de buurt af. Daarin staat alles wat mis is en staat ook wat daaraan zou moeten gebeuren.

Maar zover is het nu nog niet. Er kan pas een goed plan voor de buurt gemaakt worden, als we precies weten wat de problemen zijn. Je kunt het zo gek niet bedenken, of we willen het weten. Tevreden bewoners, ontevreden mensen, boze, bange of verdrietige buurtbewoners, van iedereen willen we horen wat er nu eigenlijk aan de hand is.

Daarna kunnen we bekijken wat we daaraan kunnen doen. Aan ons zal het niet liggen we hebben A gezegd en we gaan door. Daarom organiseren wij:

EIND OKTOBER, NOVEMBER, OF BEGIN
DECEMBER TWAALF BUURT-OF STRAAT-
BIJEEENKOMSTEN.
U WORDT DAARVOOR PERSOONLIJK UIT-
GENODIGD.

HELPT DAT?

Naar een straatbijeenkomst? Helpt dat dan?

Ja, dat helpt. Als je alleen blijft staan, alleen de problemen moet oplossen dan weet iedereen, dat je van het kastje naar de muur gestuurd wordt. Als de buurt georganiseerd is, sta je er niet meer in je eentje voor. Het maakt natuurlijk nog al wat uit, of je alleen staat of de buurt achter je hebt, dat weet toch iedereen. Maar ons blijft het om het even. U kunt natuurlijk ook gewoon uit nieuwsgierigheid komen. Iedereen is welkom. Bent U het er helemaal niet mee eens? Geen punt, gewoon komen.

---

onthouden 22 januari 1987 de buurt bijeen

KENNIET BESTAAT NIET

De buurt werd ingedeeld in twaalf straten. Officieel zijn er maar 10 straten, maar van de initiatiefgroep hadden we begrepen dat bepaalde straten eigenlijk niet als eenheid beleefd werden. Wij deelden zoveel mogelijk in volgens de grenzen zoals die beleefd werden. Dat waren dus twaalf straatbijeenkomsten.

Tempo, tempo, tempissimo

Dit was een hektische tijd. Voor elke bijeenkomst werd portiek voor portiek, woning voor woning aangeboden om de uitnodigingen te overhandigen. Zodra een straatvergadering achter de rug was viel de dag erna de *Achter de Pijpen* in de bus. Zo'n organisatie versterkt het gevoel dat er wat gebeurt en dat de organisatie klopt.

Van alle bijeenkomsten bekeken we of we op z'n minst 10% aanwezig haalden en of de spreiding voldoende was. Zou er iets mee mis geweest zijn, dan hadden we de aanpak gewijzigd.

Maar het liep. Twaalf straatbijeenkomsten lang, twaalf voorbereidende middagen per straat, stukje bij beetje verfijnde de kijk op de buurt.

Binnen 8 weken waren de straatvergaderingen achter de rug.

De verhalen over de excessen in de buurt werden straatvergadering na straatvergadering verteld. Toch had niet iedereen die excessen van dichtbij meegemaakt. Zij werden ook gebruikt als een soort argument voor de ontstane machteloosheid. In zo'n straatvergadering probeerde ik dan terug te komen tot het leven van alledag en de problemen die er waren. Meestal ging het dan om portiekproblemen en niet om wijkproblemen. Op dat moment wordt de zaak ook ineens veel beter oplosbaar, soms alleen al doordat de burens elkaar eens gesproken hadden. Soms door voor die ene knellende zaak een oplossing te bedenken en die direkt uit te voeren, soms door aan te geven dat die problemen opgelost zullen worden omdat de buurt zich organiseert en we dadelijk met z'n allen een actieplan hebben en je er niet meer alleen voorstaat.

In de straatbijeenkomsten konden we onderscheid maken tussen het negatieve gevoel in de wijk en de feitelijke problemen. In Nieuw Engeland werd elk probleem gezien als een voorbeeld van alle problemen die er in de wijk waren. Mensen verbonden hun soms zeer schrijnende verhalen meestal aan verhalen die in de buurt de ronde deden. Door op de straatvergaderingen systematisch te onderzoeken welke zaken mensen zelf hadden meegemaakt en welke verhalen een voorbeeld waren van het negatieve zelfbeeld van de wijk werden de problemen direkt grijpbaar.

Dit onderscheid was mijns inziens van beslissende betekenis. De schaal van het probleem: persoonlijk, woning, portiek, berging, straat of wijk, werd duidelijk en op die manier de mogelijke oplossingsstrategie. De straatvergadering was niet alleen voor ons, ook voor de betrokken bewoners spannend. Men kwam elkaar vaak voor het eerst echt tegen, hopelijk sprankelde er een beetje uitzicht op verbetering.

Na de reeks straatvergaderingen constateerden verschillende bewoners die mij erover aanspraken dat

het al veel beter ging in de buurt.

Er was nog weinig veranderd in de organisatie van het beheer, maar omdat de kontakten tussen de mensen hersteld waren en omdat men zich weerbaarder opstelde veranderde ook het gevoel van onveiligheid.

Vanaf dat moment zie je ook het vandalisme in de wijk teruglopen.

Dat komt natuurlijk niet alleen door de straatvergaderingen. We zouden de wijkagent te kort doen. Ook het strakkere toewijzigingsbeleid van de woningstichting, met daarmee gelijk opgaand een oplopende leegstand, speelde een rol. Doorslaggevend was dat bewoners zich veiliger voelden, hun eigen belangen serieus namen en zich organiseerden.

Kontakt

In de campagne in Nieuw Engeland hadden de straatvergaderingen de volgende functies:

- herstellen sociale kontakten in de straat
- doorbreken van het algemene negatieve wijkgevoel en daarvoor in de plaats een analyse van de problemen in de straat, de portieken en de woningen; herstel van vertrouwen
- gegevens leveren voor het actieplan en daarmee een verbeteringsperspektief
- werving van nieuwe actieve bewoners
- tot stand brengen van een zwaan-kleef-aan effect, vooral door groot aantal in korte tijd
- voorbereiden van de grote wijkvergadering
- nieuwe initiatieven ontdekken.

In de begeleiding van de straatvergadering was voor deze functies aandacht. Maar het ging niet om de bijeenkomst alleen. Ook het huis aan huis bellen, in elke portiek binnenkomen en een praatje maken met de bewoners maakten dat de straatvergaderingen zelf al tot verbetering leidden.

Het persoonlijk afgeven van de uitnodigingen verschafte veel informatie over de problemen. Deze informatie diende weer als toets voor de straatbijeenkomst zelf.

Nieuw Engeland is niet zo'n vergaderbuurt. Straatbijeenkomsten kennen vrijwel altijd late binnenkomers en snelle wegwezers. Een reden te meer om het verspreiden van uitnodigingen te benutten voor kontakt.

Na zo'n ronde heb ik een redelijk beeld van de straat. De straten hadden wij bovendien zo ingedeeld dat er telkens niet meer dan gemiddeld 14 portieken uitgenodigd werden. Dit vergroot de overzichtelijkheid.

De kennis uit de voorbereiding gaf de mogelijkheid om op de straatbijeenkomsten zelf goed in te schatten wat er eigenlijk aan de hand was. Een enkele keer kwam het voor dat mensen klaagden over hun portiek, terwijl zij zelf de aanleiding waren voor de problemen.

Dat soort dingen wil ik graag weten, bij voorkeur uit eigen waarneming. Je kunt dan de straatvergadering in evenwicht houden en de werving van actieve mensen op deze kennis afstemmen.

We maakten twee uitnodigingen.

De ene uitnodiging kregen de mensen die thuis waren. Daarin zijn een aantal citaten uit de eerste

(matrix 1)

KLACHTEN

	STRATEN
1. CRIMINALITEIT/VANDALISME/WANBEWONING	Haifaweg Caracasstraat Constanzastraat Venezuelaweg Abadanstraat/Bahreïnstraat korte stuk Abadanstraat/Bahreïnstraat lange stuk Mosoeïstraat Djambïstraat Schoonebeekweg Balikpapanstraat
1.1 Inbraak souterrains 1.2 Brandstichting souterrain 1.3 Diefstal in woning 1.4 Kalken souterrain/portiek 1.5 Intrappen deuren 1.6 Vuil in souterrains 1.7 Hakenkruis op buitenmuur 1.8 Kalken op muren 1.9 Brand in vuilcontainers 1.10 Geluidsoverlast op straat 1.11 Autobedrijf op straat 1.12 Hardrijden in de buurt 1.13 Rotzooi over balkon gooid 1.14 Buitenbellen vernield 1.15 Diefstal uit brievenbus 1.16 Leegstand 1.17 Toewijzingsbeleid 1.18 Dealers wonen 1.19 Junkies 1.20 Kattenoverlast (stank) 1.21 Overlastgevende bewoning 1.22 Politie is te laks 1.23 Vernieling aan auto's 1.24 Diefstal van kleding die te drogen hangt 1.25 Inbraak in auto's	
2. WONING	
2.1 Rotte kozijnen 2.2 Losse ruiten 2.3 Vochtige muren 2.4 Slechte ventilatiekanalen 2.5 Slechte afvoer 2.6 Funktioneren geiser 2.7 Funktioneren verwarming 2.8 Tocht 2.9 Slecht verfonderhoud 2.10 Bij ramen zemen verfstrepen 2.11 Ruimtes te klein 2.12 Raam in bovendeur onprettig 2.13 Geen balkon op benedenetage 2.14 Gehorig 2.15 Leidings rot 2.16 Scheuren in de muren 2.17 Geen ruimte voor wasmachine 2.18 Balkondeuren sluiten slecht 2.19 Geen afspraak op uur klachtenonderhoud 2.20 Niet nakomen afspraken SVH over klachten 2.21 Klachtenonderhoud slecht 2.22 Huur te hoog voor woning 2.23 Hoge stookkosten 2.24 Slechte kwaliteit schoonmaak portieken 2.25 Algemene slechte staat onderhoud 2.26 Kalk van de muren laat los 2.27 Onduidelijkheden over verbeteringen en aflevering 2.28 Slechte aflevering woning 2.29 Veel sleutels hetzelfde 2.30 Etage-onderhoud afgewenteld op bewoners 2.31 Duivenpoep	
3. WOONOMGEVING	
3.1 Vuil bij containers/overlast 3.2 Slecht tuinonderhoud 3.3 Slechte toestand flatblokken 3.4 Overvolle brievenbussen 3.5 Angst 's avonds op straat komen 3.6 Kinderen durven niet naar speeltuin 3.7 Herrie door moskee 3.8 Herrie door muziek via balkons 3.9 Stank door industrie 3.10 Grauw buurtaanzicht 3.11 Verkeersdrempels voldoen niet	

algemene buurtvergadering opgenomen.

Deze uitnodiging zou ook het negatieve zelfbeeld kunnen versterken en daarom werd hij persoonlijk overhandigd, met een praatje erbij. Dit werk gebeurde door één van de opbouwwerkers samen met mensen van de initiatiefgroep.

De andere uitnodiging is wat afstandelijker en was dan ook bedoeld om in de bus te doen, zonder dat er persoonlijk contact geweest was.

Dit type onderscheid -wel of geen persoonlijk contact- is in een campagne geen detail, maar een hoofdzaak.

Tijdens de straatvergaderingen zorgde ik er voor dat alle problemen een beetje op hun plek kwamen. Door samen te vatten, te onderscheiden en de lijnen voor een actieplan aan te geven wordt de passieve houding doorbroken.

Aan het einde was er stevast een verwijzing naar de komende grote wijkvergadering, een oproep om actief te zijn.

En niks afhankelijk van die of dat, in een georganiseerde buurt sta je niet alleen.

Ondertoon van de straatvergaderingen was het zoeken naar een *norm*. Een heleboel moest en moet kunnen, maar er zijn ook grenzen.

Een voorbeeld.

De deuren van de portieken horen dicht. Dat is goed tegen de inbraak. Maar als er nu twee grote families op de trap wonen, de rest leeg staat, die families hebben veel aanloop en kinderen lopen op en neer, dan is zo'n norm 'de voordeur moet dicht' niet werkzaam. Daar kan dus de voordeur gewoon open staan en hoor je toch ook bij de georganiseerde buurt.

Hasjies roken in het portiek is een stap te ver maar keurig binnen blowen, dat moet kunnen.

In de straatvergaderingen ontstond zo ook een duidelijk beeld wat we als bewoners zelf konden en dus ook moesten doen en hoe anderen als politie, deelgemeente, woningstichting en clubhuizen ons zouden kunnen helpen.

Klachten

Uit de verslagen van de straatvergaderingen in *Achter de Pijpen* wordt de sfeer van de bijeenkomsten duidelijk.

De zakelijke informatie verzamelden we voor ons zelf als basis voor het actieplan.

De klachten die in de straatvergaderingen en individuele contacten naar voren kwamen brachten we in kaart met behulp van matrix. We kregen daarbij steun van het bureau 't Gereedschap.

De klachten werden ingedeeld in 3 rubrieken:

- wangedrag (criminaliteit, vandalisme, wanbewing)
- woning
- woonomgeving

Vervolgens werd een matrix gemaakt met op de ene as de specifieke klachten en op de andere as de straat, portiek of woning. De klachten werden zo gelokaliseerd en ze konden gewogen worden en met behulp van de matrix kwamen klachtenpatronen in beeld (matrix 1).

Volgende stap was een matrix met klachten en partijen die met de verschillende klachten iets moeten doen (matrix 2).

MATRIX 2	PARTIJEN		
	BEWONERS	KORPORATIE	INSTELLINGEN
<u>KLACHTEN</u>	INDIV. BEWONERS BEWONERS PORTIEK BEWONERSORGANISATIE	BEW. RAAD NW. ENGELAND BESTUUR AFD. ONDEHROUD AFD. TOEWIJZING	MAATSCHAPPELIJK WERK POLITIE DEELGEMEENTE HOOGVLIET GEMEENTE ROTTERDAM PROJEKTGROEP BUURTHUIS MOSKEE ANT. VEREN. SPEELTUIVEREN.
1. WANGEDRAG			
1.1 Diefstal 1.2 Brand 1.3 Kalken 1.4 Racisme 1.5 Vuil 1.6 Geluidsoverlast 1.7 Vernielingen 1.8 Drugs 1.9 Overlastgevende bewoners			
2. WONING			
2.1 Kwaliteit van de woning 2.2 Gebruiksprobleem 2.3 kosten van gebruik van woning 2.4 Klachtenonderhoud 2.5 Mutatie-onderhoud 2.6 Leegstand 2.7 Toewijzing 2.8 Diversen			
3. WOONOMGEVING			
3.1 Politie 3.2 Verkeersoverlast 3.3 Stank Industrie 3.4 Aanzicht vd buurt 3.5 Herrie Moskee 3.6 Sociaal onveilig/ angst			

UITNODIGING

"Ik durf soms gewoon niet meer naar de camping". Dat zei een buurtbewoner op een van onze bijeenkomsten. Zij was bang, dat zij het slachtoffer zou worden van inbraak, als zij langere tijd van huis weg zou gaan.

In sommige delen van de buurt is het ook wel erg: brandstichting in de kelders ruiten kapot trappen, inbraken vooral in de benedenwoningen, je struikelt over de boodschappenwagentjes, die zomaar neer gegooid worden en noem maar op.

"Bibberen, onder de douche". Tochtende ramen, doorslaande gevels, houtwerk zonder buitenverf, benedenwoningen die geen balkon hebben, zo maar een greep uit de klachten over de woningen.

De stichting weet zelf niet meer wie er in de huizen wonen". Sommige bewoners maken er een potje van. Zij leven op zo'n manier dat je als buren er vreselijke overlast van ondervindt. Iedereen moet natuurlijk zijn vrijheid hebben en iedereen is bereid om die te respecteren, maar er zijn grenzen en daar heeft ook iedereen rekening mee te houden.

We kunnen zo nog wel een tijdje doorgaan. Een aantal bewoners heeft al besloten dat zij geen zin hebben om er alleen voor te komen staan. Je wordt dan van het kastje naar de muur gestuurd en kunt tenslotte een hoop geld uitgeven voor de verhuizing.

We gaan er daarom wat aandoen, een georganiseerde buurt staat sterk, ijzersterk...

Wij nodigen U uit om

.....avond om 8 uur 's-avonds
naar .....te komen

Wij horen daar graag Uw klachten en maken een plan om daar wat aan te gaan doen.

KOM OOK EN LAAT JEZELF EN ONS NIET ALLEEN
IN DE KOU STAAN.

KENNIET BESTAAT NIET

Een actieplan is de eerste rechtlijnige activiteit binnen de campagne. Hierin wordt een mogelijke oplossing voor de problemen op tafel gelegd en met name de strategie naar andere partijen in het proces. In het actieplan werden ook eisen gesteld aan de bewoners.

Een heel moeilijk punt bij het actieplan was de plaats van de discussie over de toekomst van de buurt. Wij wilden vooral eerst korte termijn oplossingen door een verbetering van het beheer in de buurt. Dat leek ons het enige mogelijke antwoord op de grote problemen zoals die op de straatvergaderingen en de eerste grote vergadering werden gemeld. Daarvoor was een verandering van de interne organisatie van de woningstichting nodig. Maar vooral ook dat er niet meer gepraat werd over sloop van de buurt.

Deskundigen

Na de eerste buurtvergadering, maar ook al daarvoor ben ik begonnen met het raadplegen van deskundigen. Ik wilde weten welke vragen ik moest stellen bij de aanpak van een probleemcomplex als Nieuw Engeland.

Het actieplan is de ontmoeting tussen de deskundigen en de campagne. Wij werden geadviseerd door 't Gereedschap, een adviesbureau voor bewonersgroepen, maar zochten ook zelf verder naar bruikbare kennis. Deze scherpe en rechtlijnige deskundigheid houd ik bij voorkeur zo ver mogelijk verwijderd van het proces in de buurt. *Het elegante rechtlijnig en analytisch denken is een ramp voor de overtuigende creativiteit op buurtniveau omdat het zo overtuigend lijkt en daarmee bewoners mogelijk van eigen oplossingen afbrengt.*

Maar de inzet van deskundigen bij een actieplan is van niet te onderschatten betekenis. Een goed en scherp actieplan is doorslaggevend voor resultaat.

Om snel kennis te vergaren werk ik op twee manieren:

- Ik benader mensen en soms instituten als universiteiten en leg hen mijn probleem voor. Door de telefoon. Is er interesse dan maken we een afspraak.
- Ik probeer in korte tijd veel literatuur te verwerken door aan te kloppen bij mensen die dat tot hun vak hebben gemaakt.

Soms heb ik wel eens de indruk dat het aantal mensen dat beleid voorbereidt en maakt ongeveer gelijk is aan het aantal mensen dat beleid moet uitvoeren. Aan kennis nooit gebrek.

Bij deze werkwijze voel ik me snel Pietje Bel in Wonderland. Ik ken maar weinig mensen die op wetenschappelijk nivo werken en daarbij ook nog een betekenisvolle, toegespitste en bruikbare visie hebben voor een praktijkwerker zoals ik ben. Het zoeken van een weg in de rimboe van kennis heeft dan ook iets weg van het schieten van een beer met een katapult.

Naarmate het centrale idee voor een actieplan duidelijker is gevormd vallen de brokken kennis beter op hun plek.

Als konklusie van het "rondje kennis" (zie kader) kozen we voor de *PEP-AANPAK*.

Centraal in het actieplan Nieuw Engeland staat de verbetering van het beheer van de woningen, evenals in de PEP-aanpak.

Vooral de centrale rol die daarin aan bewoners toegekend wordt was een belangrijk argument. Maar ook het feit dat de PEP-aanpak een weerslag is van jarenlang oplossingsgericht werken met probleemcomplexen in Engeland. Dergelijke ervaring is er niet of nauwelijks in Nederland.

Bovendien blinkt PEP uit door een pragmatische werkwijze.

De PEP combineert ook de belangen van bewoners met die van de beheerder zonder tekort te doen aan de belangen van bewoners.

Toch introduceerden wij met onze centrale keuze voor de aanpak van het beheer een probleem: de toekomst van de buurt. Een intensieve beheeraanpak met participatie van bewoners is niet mogelijk als er een sloopdreiging boven een buurt hangt. Je krijgt niemand zo gek dat die mee gaat helpen bij het verbeteren van zijn buurt als de hele zaak toch gesloopt gaat worden.

Toekomst van de buurt

Waaruit bestond het probleem van de toekomst van de buurt?

- Het was een tactische kwestie. De woningstichting zou moeilijk gaan meewerken aan intensief beheer als dat zou uitlopen op het behoud van het complex op langere termijn.
- Het was een vraagstuk van de woningmarkt. Vrij globale analyses van de woningmarkt in Hoogvliet voorspelden leegstand van vooral de portiek-etagegebouw omdat de mensen een eengezinshuis willen. In Noord Hoogvliet is circa 70% portiek-etagebouw.
- Er lag de vraag: voor wie is Nieuw Engeland eigenlijk? Het was wennen dat in Nieuw Engeland vooral veel mensen kwamen wonen die nergens meer terecht konden. Nog maar een jaar of 8 geleden konden de woonmaatschappelijk werkers nog heldere selectienormen toepassen.
- De grote leegstand leek het bewijs dat de buurt ook feitelijk aan zijn eind was. De grote doorstroming leek ook het belang van "zittende bewoners" te relativiseren.

Hier konden we in korte tijd geen andere visie tegenover zetten terwijl die wel nodig was.

Het grote probleem van de visie van de corporatie was ook dat die de neiging heeft om zichzelf waar te maken.

Het beleid van stoppen van onderhoud, geen toewijzingscriteria meer hanteren, zuinig om gaan met je investeringen want die waren toch op langere termijn weggegooid geld, vormen daarvan de bevestiging. Niet alleen bewoners kunnen hun eigen toekomst maken, corporaties kunnen dat ook....

Het zou dus een probleem blijven en wij moesten daar niet over struikelen.

De konklusies waren:

- We zetten het probleem van de toekomst in de ijskast
- Eerst moet er weer een leefbare buurt tot stand gebracht worden zodat bewoners ook een eerlijke

UITNODIGING

Mevrouw, mijnheer,

Vanmiddag hebben wij iedereen in Uw straat persoonlijk uitgenodigd voor een straatbijeenkomst. Wij troffen U niet thuis.

De problemen in de buurt waarin U woont rijzen de pan uit. In je eentje begin je niks. Het enige wat je dadelijk misschien nog kunt doen is een hoop geld uitgeven voor de verhuizing, of maar hopen, dat jezelf niet het slachtoffer wordt van diefstal, criminaliteit of noem maar op. Er blijken ook veel klachten over de woningen te zijn.

Het wordt tijd dat er iets gebeurt. Daarom nodigen wij U uit:
.....avond
om .....uur 's-avonds
een bijeenkomst van uw straat.
Daar kunt U terecht met Uw problemen, daar wordt een plan van aktie voor de buurt gemaakt.

We kunnen niet genoeg benadrukken, dat je als bewoner in een georganiseerde buurt, niet meer alleen staat. Je kunt rekenen op steun van anderen en allerlei instanties gaar rekening met je houden.

Heeft U wel belangstelling, maar bent U .....dagavond verhinderd? Bel dan even naar het SWO tel. 438. 19 56 en geef dat door. Ook als U slecht ter been bent, of niet alleen over straat durft, kunt U bellen, meestal kunnen wij voor vervoer zorgen.

Nog even voor alle duidelijkheid:
.....avond
om .....uur 's-avonds
in .....
adres

Tot .....avond, namens het voorlopige initiatiefcomitee ~~Oliebuis~~,
012

?Handtekening.....

KENNIET BESTAAT NIET

---

kans hebben om hun invloed op de toekomst te laten gelden

- Bij de toekomst-diskussies werd met verwijzing naar het grote aantal doorstromers de betekenis van bewonersinvloed voortdurend gerelativeerd. De harde kern voor ons zouden de belangen van de blijvers zijn.

Hiermee konden we voorlopig uit de voeten de komende tijd. Bovendien was de functie van de buurt als relatieve vrijplaats een kwaliteit met toekomstwaarde.

Aktieplan

De PEP-benadering heeft een aantal aantrekkelijke kanten:

- Bewoners bepalen door de mate en de vorm van invloed die zij verkiezen de grenzen van de aanpak.
- Het beheer van de wijk wordt radikaal gedecentraliseerd. Een wijkkantoor waarin niet alleen het woonmaatschappelijk werk zit, maar ook de mensen die in dagelijks contact staan met de huurder: de onderhoudsmensen. Deze laatste worden ook geschoold en bijgeschoold in wat wij "sociale vaardigheden" noemen. Zij moeten het vertrouwen in de verbetering uitstralen en vooral niet mee gaan kankeren.

(Voor die scholing in sociale vaardigheden worden trainingen gebruikt die het personeel van een engelse supermarkt krijgt (Keep smiling)).

- De benadering is integraal. Zo'n wijkkantoor is het loket voor alles, ook voor de weg naar de maatschappelijk werker, ook voor het contact met de wijkagent. Er wordt geen nee verkocht. En als er nee wordt verkocht dan wordt dit beargumenteerd.

Wij waren weer terug. Ik konsulterde Trevor James, die de PEP-aanpak in Nederland introduceerde en verwierf zijn steun bij het uitvoeren van het actieplan.

Na dit voorbereidende werk was het maken van het actieplan een neembare hobbel en een inspirerende bezigheid.

De matrix met aan de ene kant de straten en aan de andere kant de problemen gaven een helder inzicht in de klachtenpatronen en de voor de oplossing noodzakelijke instanties.

Het onderscheid in korte en lange termijn gaf de grenzen.

In het actieplan werden op hoofdpunten eisen geformuleerd naar verschillende instanties.

De toelichtende teksten hadden steeds als functie om de relatie tussen de eis en de uitspraken van bewoners aan te geven.

Aktieplan voor Nieuw Engeland - De hoofdlijnen

Aan de huisbaas vragen we

1. Een wijkpost met woonmaatschappelijk werk in de buurt
2. Een wijkploeg voor onderhoud
3. Een tochtploeg
4. Inspraak op het werk van de wijkploeg
5. Een straat/portiek verbeteringsactie
6. Bewonerscontrole op uitgevoerde werk
7. Bewonerscontrole op het toewijzingsbeleid
8. Vergoeding bij verhuizing in noodgevallen en bij nalatigheid van de woningstichting
9. Duidelijkheid over wat huisbaas gaat doen

Aan de politie vragen we

1. Een spreekuur in de buurt
2. Een snelle reactie op klachten uit de buurt

Aan het klubhuis vragen we

1. Veel activiteiten voor kinderen in de buurt

Aan de projektgroep vragen we

1. Duidelijkheid over wat er met de wijk gaat gebeuren
2. Inspraak door bewoners over wat er in de wijk gaat gebeuren

Aan de bewoners vragen we

1. Medewerking bij het tot stand komen van de verbeteringscomitees
2. Medewerking bij de manifestatie van eind april

Noot:

Voor punt 7, bewonerscontrole op het toewijzingsbeleid, was voor ons een moeilijk punt, en naar later bleek ook voor de grote wijkvergadering. Waar het om ging is dat het herstel van goede sociale verhoudingen een woning-toewijzingskriterium moest worden.

In vraagstukken rond de na-oorlogse woningbouw zijn de deskundigen er nog niet uit.

Wel schrijven zij veel en wordt er veel onderzoek gepleegd, soms met een ongelooftelijke gedetailleerdheid. Vele konferenties worden eraan gewijd.

"Er moet een deltaplan voor de na-oorlogse woningbouw komen". Het is duidelijk dat het om gigantische belangen gaat. Er zullen dus oplossingen in het zicht komen.

Priemus en Prak geven inzicht in de factoren die een rol (kunnen) spelen bij het verval van woningcomplexen. De weg omlaag is helder, maar de weg terug is nog van erg veel vragen voorzien.

De kwasi-dapperen, nog helemaal in de sfeer van de manier van werken in de na-oorlogse woningbouw: bouwen, bouwen, bouwen, zoeken het vooral in rigoreuze bouwkundige maatregelen; slopen, aftoppen van flats e.d. (o.a. de Beer, woordvoerder Volkshuisvesting van de VVD). Wat er dan precies met de bewoners moet gebeuren die nog in die woningen wonen blijft onduidelijk. Het meest waarschijnlijk lijkt mij dat zij naar het volgende probleemcomplex zullen verhuizen.

Er zijn ook deskundigen die de hele opzet van de na-oorlogse woningbouw als onmenselijk zien, te monomaan, te veel volgens de beperkte ideologie van de CIAM en dus zonder toekomst.

Volgens hen moeten wij ons voorbereiden op veel werk van bulldozers en dynamiet.

In Nederland zitten we eigenlijk een beetje in de overgang. De tijd van bouwen, en nog eens bouwen is voorbij. De tijd van beheren komt in zicht. In de Woningraad Extra nr. 43 wordt dit aardig aangegeven.

Reyndorp trekt vergelijkbare conclusies. Hij constateert dat vaak sociale problemen een rol spelen en de oorzaak vormen van fysiek verval.

Hij relateert de tendens naar vooral bouwkundige maatregelen. Ze leiden hoogstens tot een verplaatsing van het probleem.

De Kleyn bepleit een beheeraanpak en werkt uit wat dat betekent voor de nieuwe verhoudingen tussen bijvoorbeeld bewonersorganisaties en corporaties.

T.James staat een integrale beheeraanpak voor, gebaseerd op de ervaringen met probleemcomplexen in Engeland, het zgn. "Priority Estates Project" (PEP).

De belangrijkste elementen van deze aanpak zijn:

- de problemen die bewoners ondervinden vormen de uitgangspunten voor het ontwikkelen van de oplossing(en);
- betrokkenheid bij en -als bewoners dit willen- ook zeggenschap over en controle op het beheer door bewoners;
- beheer en overige 'diensten' organiseren op het nivo van een door bewoners begrijpelijk en herkenbare buurt;
- beroepskrachten dienen bij de buurt betrokken te worden;
- afstemmen van de activiteiten van de betrokken diensten;
- een integrale aanpak waarbij ook problemen zoals criminaliteit, werkloosheid en gebrek aan voorzieningen van belang zijn.

N.L.Prak en M.Priemus "Model om verval van na-oorlogse woningen beter te voorspellen". In : *Bouw*, nr.17, 1984

A.Reyndorp, "Social Scientists looking for trouble of de vergeten faktor van verval". In *Bouw*, nr 1, 1985.

G.de Kleyn "Grensverlegging; stadsvernieuwing, stedelijk beheer en revitalisering in Rotterdam", Delft 1988.

T.James, "PEP-aanpak, succesvolle aanpak voor ernstige probleemcomplexen". In: *NCIV-Volkshuisvesting* nr.9, 1986.

Dokumentatiemap "Bewoners houden de sleutel". Scholing over de rol van de bewoners in na-oorlogse wijken IOR/RIO- ABAKUS, 1987.

ACHTER DE PIJPEN

Onregelmatig verschijnend
huisorgaan van het SWO
voor meewerkenden en belang-
stellenden

BALIKPAPANSTRAAT 2a
VOORLOPIG IN GEBRUIK.

S.W.O. HOOGVLIET, GRIEDE 1, 3191 EE, HOOGVLIET. . . . . VOOR AL UW OPBOUWERK. . . . .

Nee hè? Dat ken echt niet... Hou op ik wil he niet horen, hoe moet dat nou verder. Ziek worden dat moet kunnen, maar midden tijdens de campagne in Nieuw Engeland een ischias...er zijn grenzen.

Dit overkwam ons van de week. Ton Huiskens plat op bed, de werkflat in de Balikpappanstraat door tegenslagen geteisterd en toch, alsof er nietsaan de hand is weer Achter de pijpen in de brieven bus.

Vraag niet hoe we het doen, kom niet luisteren naar het gemopper, inzet van alles en iedereen maakt dat de show doorgaat.

We verwelkomen deze wæk nieuwe abonnees uit de Constancastraat. We verwelkomen nieuwe abonnee's uit de Venezuelaweg

Er is een buurtkrant uitgekomen, voor Nieuw-Engeland. Langzaam wordt duidelijk dat een georganiseerde buurt gewoonlyngens voor uit de weg gaat.

ONZE BUURT

ONZE

WEEF WÆ

constanzastraat

Allemaal in de bus

Maandagavond zou de Constanzastraat, als eerste, bijeenkomen in de werkflat aan de Balikpappanstraat 2a.

De vrijdag voor de vergadering zou het GEB komen en alles leek dus keurig geregeld.

Helaas, een lek in de gasleiding ontdekt door het het GEB. Geen gas en dus ook geen warmte.

Snel is maandag een busje gehuurd. De bewoners van de Constanzastraat gingen maandagavond met het busje van de Balikpappanstraat naar het SWO. Daar begon om tien over acht alsnog de buurtvergadering.

In de Constanzastraat is misschien wel het mooiste portiek van de buurt te vinden.

Ouderwets gezellig met enthousiastebewoners, de als burenen goed met elkaar omgaan.

Stel je eens voor: Nooit staat de achterdeur van de berging open, altijd de voordeur keurig dicht, plantjes, schilderijtjes op de trap, die de boel mooi maken en nog blijven hangen ook. Het kan dus wel zou je zeggen. Kenniet bestaat niet...

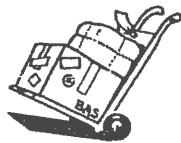
Er waren ook twee mensen die gingen verhuizen. Twee burenen die elkaar door dik en dun gesteund hebben maar de moed hebben opgegeven.

Een van hen een turkse familie is regelrecht gewelddadig bedreigd.

De betreffende familie kreeg stenen door de ruit, herhaaldelijk, zij werd opgeacht door een van de voormalige burenen, die dan wel twintig van zijn "vrienden" had meegenomen.

De deur en de brievenbus werden voorzien van opschriften, als Centrumpartij, Turk rot op, hakenkruizen enz.

De systematische pesterijen hebben uiteindelijk tot de verhuizing van de betreffende misdadige gek geleid. Een maand geleden passeerde weer twee stenen de ruiten, zonder afzender, overigens. Gelukkig heeft de familie zware gordijnen, waardoor persoonlijke ongelukken uitbleven. En dan die bejaarden vrouw van 81 uit de straat. Op een kwade dag dag wer er bij haar ingebroken. Zij lag klaarwakker in

haar slaapkamer. Zij heeft de inbreker zijn werk zien doen. Zij riep na het gebeurde de hulp in van haar buurman, die op gelijke hoogte in het portiek woont. Deze helpt en gaat het zelfs aangeven voor die dame.

Onderzoek van de politie wijst uit dat de dader dezelfde buurman is.

Alle spullen waren al verkocht. Mevrouw heeft eerst een half jaar bij verschillende kinderen geloged en zit nu tegen haar zin in een verzorgingshuis.

De buurman? die werd opgepakt en liep na twee dagen weer vrolijk rond.

Als dat soort dingen in een straat gebeuren dan knapt er iets bij je.

Er woont ook een type dat er een gewoonte van maakt om van vier hoog de vuilniszakken zo naar beneden te werpen. Flesje bier op? hup over het balkon. De angst voor brandstichting zit er ook behoorlijk in.

De bewoners verwijten het op de eerste plaats de stichting dat er geen enkele controle op het punt van huisvesting is. Ze duwen er iedereen maar in, is het verwijt.

De berichten over sloop verhogen de onzekerheid.

Alle aanwezigen vonden dat je toch hardstikke leuk zou kunnen wonen in Nieuw Engeland, alle aanwezigen waren benieuwd, naar de plannen van initiatiefcomitee. Een van de aanwezigen zei zelfs, dat zij terug zou komen naar de buurt, als de plannen zouden lukken.

Tot zover een greep uit de discussie op de avond van deze straat. Duidelijk werd opnieuw dat er nu snel duidelijkheid moet komen over de toekomst van de buurt. Duidelijk werd ook, dat dat bewoners daarbij een doorslaggevend stem moeten hebben. Zoals het nu gaat draaien de bewoners op voor de kosten van het wanbeleid met deze buurt. Zij worden gedwongen te verhuizen. Zij kunnen in hun eentje voor een ander huis knokken en hun spaarcenten in een verhuizing stoppen.

Juist het feit dat er mensen uit zoveel landen wonen, zou het leuk kunnen maken in Nieuw Engeland. Een van de aanwezigen had bijvoorbeeld net een turkse bruiloft meegemaakt van de haar burens, dat was een fantastische belevenis.

Er zullen veel activiteiten voor kinderen moeten komen. Bij voorkeur op straat, op het pleintje midden in de buurt. De woningen, die moeten eerst weens goed onderhouden worden en de portieken moeten goed afsluitbaar worden gemaakt. Een spreekinstallatie, zodat je kunt horen, wie er voor de deur staat, is geen luxe en de bergingen zullen behoorlijk afgeschermd moeten worden. Tocht is ook een ernstig probleem. Hangende planten voor de ramen blijken door de wind op en neer te gaan slingeren. Een woningmaatschappelijk werksterk, bleek wapperende haren te krijgen toen zij bij een van de aanwezigen op bezoek was. Een uitzending van toppop, met veel wind en rook kun je zo in een van de woningen organiseren. Er moet een einde komen aan de vele post adressen. Woningen die alleen maar leeg staan en dan wel soms drie a vier per portiek verhogen de onleefbaarheid.

Een van de ideeën was om een werkeenheden van een onderhoudsman en het woonmaatschappelijk-werk alleen voor Nieuw Engeland te vormen. De club zou ook in de buurt moeten zitten en dagelijks de ontwikkelingen in de gaten houden.

Misschien gelooft U het niet, maar dit is een krote weergave van zaken die op de bewoneravond aan de orde waren.

Met de bus weer terug naar huis en weer een paar actieve bewoner erbij.

Duidelijk: kenniet bestaatniet in Nieuw Engeland.

venezuelaweg

De Venezuelaweg heeft tot nu toe gewonnen. Het grootste aantal deelnemers voor een straatbijeenkomst.

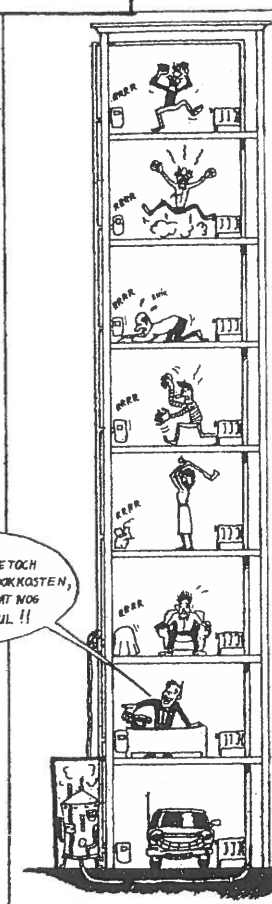
En wat een schatje zat daar de hele avond vreselijk lief te zijn: een baby, bijna peuter met een lekkere speen en maar kijken, de hele avond. De jongste deelnemer en duidelijk de liefste.

De uitgenodigde van Balikpappanstraat 2 a waren ~~aan~~ beslagen.

Voor de aanwezigen was het eigenlijk wel duidelijk: de wijk zal gesloopt worden. Dat had de stichting zelf gezegd. Bovendien was de geplande renovatiebeurt voor Nieuw Engeland helemaal naar achteren geschoven.

Laten we nog eens duidelijk stellen: de besluiten over de buurt moeten nog genomen worden.

En... het gaat er op lijken dat punt 1 van het actieplan wordt: ER MOET DUIDELIJKHEID KOMEN OVER DE TOEKOMST VAN NIEUW ENGELAND EN DE BEWONERS MOETEN DAARBIJ EEN DOORSLAGGEVENDE STEM HEBBEN.

Terug naar de Venezuelaweg. We noemen de klachten op: De stichting heeft geen plaatsingsbeleid. Het gevolg is dat iedereen zomaar in een woning komt. Brand in de sousterrains, overdag wordt de kelderdeur geforceerd, 's-avonds vervolgens ingebroken. Auto's worden opengebrouwen. 's- Nachts is het moeilijk slapen vanwege de overlast van de SHELL. Gebonk van schuifdeuren, midden in de nacht, mensen die tussen de containers pissen, bah... En balconschoonmaken prima, maar wel even een paraplu erbij leveren voor de benedenburen, want je bent zo nat tot op het kruis.

Er ontbreekt veel aan het onderhoud. Tochten, rammelende ramen, ploffende geisers en scheuren, vreemde scheuren in de woning.

Er wordt veel grof vuil buiten gezet. Zelfs de Stichting bezondigt zich daaraan.

Portiekverlichting is vaak kapot, en de kelders worden als openbaar toilet gebruikt.

De riool zit vaak verstopt, nou mensen, we stoppen er mee.

Want zo ging het nog even door.

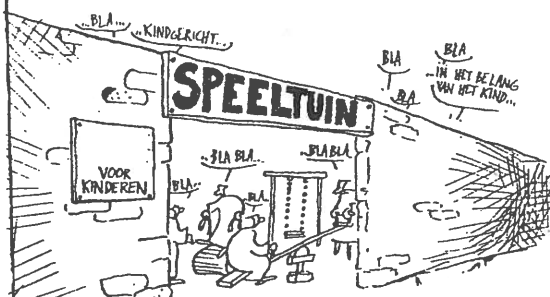
Toch kwamen uit de Venezuelaweg ook veel goede ideeën:

Een intercom aanleggen, een goed slot op de voordeur, waarvan de huurder echt alle sleutels moet inleveren en niet zo als nu er nog een achter kan houden, zodat hij kan terugkomen voor nader bezoek...

De achterdeuren dichtmetsetlen. Een extradeur aanbrengegen voor het sousterrain, In ieder geval al het achterstallig onderhoud doen. Enkele enthousiaste bewoners willen graag meehelpen en initiatieven nemen voor activiteiten. Een bingo, dat is leuk en zo kom je aan je geld. weet je nog van Halfje wit? dat organiseerde popmuziek, zo iets moet er weer komen.

Er zou een oud papier plan opgezet moeten worden. Zo raken we de troep kwijt en halen we nog wat geld op. Het gebouwtje bij de speeltuin zou nisschien wel beschikbaar kunnen komen voor buurtactiviteiten. De Venezuelaweg, gaat er tegenaan: KENNIET BESTAAT NIET EN ZO IS HET MAAR NET. O ja, V E N E Z U E L A---- W E-G, welke grappemaker heeft dat nu weer bedacht, Een moeilijke naam.

DESKUNDIG

Het wordt tijd dat de bewoners uit Nieuw Engeland een eigen deskundige krijgen die in hun dienst, mee kan doen met het overleg in bijvoorbeeld de projectgroep over de toekomst van Hoogvliet. De Stichting, had in ieder geval wel een eigen deskundige meegenomen, om namens hen het woord te voeren. Prachtig, hoe meer kennis hoe beter, maar hoe blijf je als bewoner overeind tussen de deskundige ambtenaren, de door de stichting ingehuurd deskundigen?

Tot je ellebogen

Bij de produktie van vorige achter de Pijpen ging het weer eens mis met de stencilmachine. Een klusje wat normaal niet meer dan een uurtje kost: stencillen van blad liep uit op een gebed zonder einde, waarbij uiteindelijk het blaadje maar gecopieerd is. Een dure en ook een trage oplossing. Het stencilapparaat bleek weer te enthousiast inkt af te geven en vervolgens smakelijk enige papietjes op te eten. Schoonmaken dus. Na twintig blaadjes weer hetzelfde. Het SWO heeft deze week dan ook na rijp beraad, aan de deelgemeente gevraagd of zij een nieuw stencilapparaat met toebehoren mogen aanschaffen. Reparatie van de oude machine gaat weer honderden gulden kosten en onzeker is hoelang het dan weer goed blijft gaan. Wij hopen dat sinterklaas en de Kerst zullen zorgen voor een milde stemming en zwoegen ondertussen door. Er wordt nog gezocht naar de mogelijkheid om tijdelijk een apparaat te huren. U hoort meer en mochten er krachttermen door Hoogvliet klinken? ze kunnen uit de wijkwinkel komen en daarvoor bij voorbaat excuses.

WAT JAMMER NOU. . . .

Donderdag 13 november j.1. ging het bewonerskomitee Oudeland met een grote groep huurders naar de Henegouwerlaan in Rotterdam, om de uitspraak van de kantonrechter te horen over het weigeren van de huurverhoging van juli 1984. Leek het nou zo, of had de kantonrechter inderdaad moeite om de voor de bewoners teleurstellende boodschap te brengen; " bij deze 77 zaken kan niet gesproken worden van een ernstig geschaad worden in het woongenot ". De volle zaal zat perplex !!! Hoe slecht moeten de woningen er dan bij staan ? Moeten eerst de muren naar buiten vallen of iets dergelijks ? +de uitspraak leverde niet op, waar iedereen op hoopte. Tegen deze uitspraak kan geen beroep worden aangetekend. We waren het er met elkaar over eens, dat al het mogelijke is geprobeerd.

ACHTER DE PIJPEN

Onregelmatig verschijnend
huisorgaan van het SWO
voor meewerkenden en
belangstellenden.

NIEUW-ENGELAND 012
IS AAN HET WOORD
geweest !

SWO, Griede 1, 3191 EE Hoogvliet, ... voor alle bewonersorganisaties

Gelukt, vraag niet hoe, vraag niet wat er allemaal fout gelopen is, vraag niet wat zich allemaal achter de schermen heeft afgespeeld, we zijn er twaalf straatbijeenkomsten achter de rug en gemiddeld 18% van de bewoners is geweest op de straatbijeenkomsten. Nu haken de Djambistraat, de Bantikpappanstraat en de Schoonebeekweg aan. Welkom trouwens bewoners uit die straten. En als het nog niet opgevallen was het gaat nog steeds over de straatbijeenkomsten in Nieuw Engeland.

Niet zeuren andereinwoners van andere delen van Hoogvliet. We zullen het dadelijk niet alleen meer over Nieuw Engeland hebben. Maar het blijft belangrijk die buurt er gaat wat gebeuren. Er staat trouwens ook het een ander binnen het SWO te gebeuren. Lees daarover....

ONZE BUURT 012
nr. 3 IS UIT

DJAMBISTRAAT weer gezellig

Weer een zeer internationale straatbijeenkomst. Er was iemand uit Columbia en de mensen uit de Antillen bleken prima in het Spaans, of misschien was het papiaments met de vrouw uit Columbia te kunnen praten.

De chinese mijnheer kon het allemaal prima volgen en sprak redelijk goed nederlands.

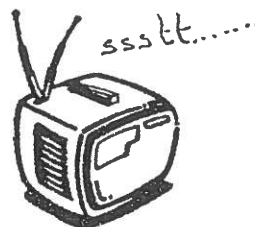
Wet U trouwens hoe de politie op de Antillen een probleem van een te hardstaande radio oplost?

Ze komen 1 keer waarschuwen. Moeten ze daarna nog een keer terugkomen vanwege de herrie, dan wordt het probleem afdoende opgelost. De geluidsinstallatie wordt uit het stopcontact gehaald en meegenomen.

Het is natuurlijk een idee. Henk Smeins met een boodschappenwagentje door de buurt en als je niet oppast verdwijnt jouw radio erin....

In de Jambistraat, tocht, koude voeten, slechte verwarming, op de hoeken doorslaande gevels, waardoor schimmel en vocht in de huizen komt, leidingen die verkeert lopen, zodat het water met druppels tegelijk je kast in loopt.

De hele grote ramp in de Djambistraat is de brandstichting, meestal voorafgegaan door inbraak. De bewoners zijn bang. Moeder is bij de kinderen op de slaapkamer gaan liggen om gelijk weg te kunnen zijn, als er brand is, kinderen liggen angstig bij moeder in bed, mensen die een keer een brand hebben meegemaakt gaan gewoon niet meer rustig slapen. Dat kan niet meer.

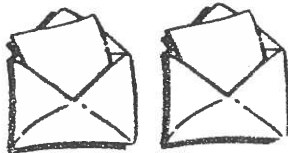
In de Djambistraat ook veel legewoningen. Niet verhuurd, of postadres. Ook een ramp. Je weet niet meer wie er op je trap wonen. Aan het eind van de avond was er niet alleen weer een bezorger voor achter de pijpen en de buurkrant, maar ook de duidelijke afspraak om 22 januari met alle burens naar de Oude Wal te komen. De Djambistraat wil ook gaan proberen om de straat weer net zo gezellig te krijgen, als twee jaar geleden, het onderhoud te laten doen, of als de stichting wil gaan slopen ervoor te zorgen dat niemand in de kou blijft staan of de dupe wordt van dit beleid. Het was ondanks de grote problemen een gezellige straatbijeenkomst. Let op de Djambistraat, dat gaat wat worden.

BALIKPAPANSTRAAT VOORUIT

Net zo gezellig als bij de Djambistraat? In ieder geval een actieve straat die Balikpapanstraat. Zij kwamen, als laatste straat bij elkaar. Ook hier de bekende problemen: Tocht, koudevoeten, en vochtdoorslag op de hoeken. In de Balikpapanstraat werd een nieuwe en zeer ernstige vorm van criminaliteit gemeld. Maar de dader daarvan is ook gepakt: Aanranding en verkrachting. In Balikpapanstraat willen ze er stevig tegen aan. We houden het kort, want dit is nagekomen nieuws, omdat de Balikpapanstraat gisterenavond bij elkaar kwam.

Lopen, lopen, sjouwen

Het moet me toch even van het hart. De mensen van het initiatiefcomité Nieuw Engeland, zijn de afgelopen vier weken drie dagen in de week thuis aan huis geweest, met het persoonlijk afgeven van de uitnodigingen. Bovendien waren ze op de drie straatbijeenoemkomsten in de buurt aanwezig en hebben ze de Balikpapanstraat 2a tussendoor opgeknapt. Waardering, applaus, want ook nog onze Buurt bezorgen, de pijpen rondbrengen... Inzet uit die buurt... Wie durft te beweren, dat in Nieuw Engeland de buurtorganisatie niet van de grond kan komen?

swo verandert

Er is niet alleen een coördinator aangesteld, de discussies binnen het swo over haar toekomst gaan verder. Het swo denkt er over om niet zelf de bewonersorganisatie in hoogvliet te willen zijn. Het swo wil die ambitie laten varen om iets te doen waar volgens het swo haar kracht beter ligt. Het swo wil voor elke vorm van bewonersorganisatie in de wijk steunpunt, hulptroupe, servicepunt of wat dan ook zijn. Elke bewonersgroep, hoe georganiseerd dan ook kan gebruik maken van het apparaat van het S.W. Stencillen, hulp van het opbouwwerk of de administratie, misschien scholing. U zegt, en vraagt wij draaien, als het ware.

Als bewonersgroepen of organisaties zich willen organiseren, best prima, samenwerken, nog beter. Het S.W. wil daarbij helpen waar zij kan. Het swo wil niet zelf die bewonersorganisatie zijn. In deze richting ontwikkelt zich de interne discussie binnen het S.W. Wilt U hierover meepraten, uw mening kwijt, of zeggen dat U het er helemaal mee eens bent? Bel het S.W. en vraag naar Ton Huiskens. Langskomen kan ook natuurlijk.

Zakdoeken klaar graag...

Het swo heeft de laatste resten uit de democratiseringsgolf in de jaren 60 begraven en bijgezet, met eer en respect. Zakdoeken moet je meenemen de komende tijd om mee te treuren over dit verlies. In de organisatie van het S.W. is namelijk niet iedereen meer gelijk aan iedereen en beslist iedereen over alles mee. Ook vertegenwoordigt niet iedereen meer iedereen naar buiten toe. Er is een coördinator aangesteld uit een van de beroepskrachten, die taken en verantwoordelijkheden krijgt gedelegeerd van het bestuur. De nieuwe coördinator is Ton Huiskens. Volgende week is er een huil-in

22 Januari. We waren nog geen 3 maanden aan het werk in de buurt. Op de straatvergaderingen was het soms zwoegen geweest. Ik zou de vergadering en het eerste deel van de campagne als mislukt beschouwd hebben als er minder dan 60 huishoudens (10% van de bewoonde woningen) zouden komen.

Ik hoopte op een verdubbeling van het aantal mensen dat de eerste buurtvergadering had bezocht en meer dan 90 huishoudens hield ik voor onmogelijk. Een verkeerde taxatie: 134 huishoudens tekenden de presentielijst. Bovendien was er een perfecte spreiding: 24 nationaliteiten!

De grote opkomst in een als echte KENNIET BESTAAT NIET zaal uitgedoste ruimte maakte de orde wat rommelig, maar tot het einde hing er de sfeer: Nieuw Engeland kenniet meer stuk, nu niet, nooit niet. De mensen van de initiatiefgroep glommen. Ik niet minder.

Ook de aanwezige vertegenwoordigers van de deelgemeente en woningstichting werd duidelijk dat er sprake was van nieuwe feiten.

Het actieplan werd op alle hoofdpunten goedgekeurd. De buurt was dwingend ongeduldig. Er kon eigenlijk niet gewacht worden.

Dat was een moeilijk moment. Als opbouwwerker moest ik ruimte zien te creëren voor de andere partijen om aan de eisen te kunnen voldoen. Het allerbelangrijkste daarbij was dat de houding van de stichting zou veranderen.

Dit probleem vingen we op door duidelijke en keiharde termijnen te stellen. Binnen 3 maanden moest de zaak voor elkaar zijn, anders .....kenniet bestaat niet.

De aktiebereidheid was groot. De dreiging van de aktie vormde voldoende druk.

Ik hield aktie tegen omdat ik verwachtte dat de werking daarvan op dat moment niet produktief zou zijn. De stichting moest de kans hebben om zonder gezichtsverlies en con amore met de eisen van de bewoners mee te gaan.

Tegelijk moest er niet te veel tijd verstrijken, de woningstichting moest geen kans krijgen om te traineren, een veel beproefde tegentaktiek die er in de beginfase uit ziet als meewerking. Een eeuwig dilemma, opgelost door niet de onderhandelingen centraal te stellen maar de termijnen. Het contact met de achterban zou behouden blijven door voorbereidingsactiviteiten van het buurtfestival.

Opmerkelijk weinig mensen hadden het over sloop van de buurt, een overwinning.

Het geloof in de toekomst was zich aan het herstellen. Het was duidelijk: Nieuw Engeland organiseert zich. Kenniet bestaat niet.

De doelen van de grote vergadering waren:

- besluitvorming over het actieplan
- versterken van het gevoel dat er wat kan in onze buurt (macht, solidariteit)
- verschaffen van een positie in de onderhandelingen
- afspraken voor over 3 maanden (eigenlijk geduld vragen)

De voorbereiding luistert nauw.

In een campagne maak ik altijd systematisch onderscheid tussen mensen met wie je al een vorm van persoonlijk contact gehad hebt en de rest van de buurt.

De bewoners krijgen het actieplan in de bus. In dit stadium is het actieplan een *voorstel* aan de buurt.

Natuurlijk heb ik wel een vermoeden na de straatvergaderingen dat het met de inhoud van het plan goed zit, maar dit moet getoetst worden en de grote buurtvergadering kan anders beslissen.

Iedereen krijgt dus een actieplan in de bus en met het naderen van de grote vergadering wordt de brievenbus geteisterd door buurtkranten, uitnodigingen e.d.

De buurt wordt aangekleed.

Het moet zichtbaar worden dat er een grote buurtvergadering komt. De spanning moet worden opgebouwd. Ik neem dan ook het risico dat de opkomst zo tegenvalt dat de hele propagandamachine in zijn tegendeel verkeert.

De buurt wordt bij voorkeur in één avond volgeplakt met affiches (wel netjes natuurlijk).

Twee dagen later, bij voorkeur weer op hetzelfde tijdstip, in alle portieken een affiche met uitnodiging.

Weer drie dagen later hingen grote Kenniet-bestaat-niet spandoeken in de buurt.

Een neveneffect van dit soort activiteiten is dat niet meer de vandalen de baas zijn, maar Kenniet-bestaat-niet.

In elke straat waren uit de straatvergaderingen minimaal twee mensen gerekruteerd die de affiches in de gaten hielden en ze zonodig vervingen. Op die manier wordt de spanning langzaam tot het kookpunt opgevoerd.

De mensen die op de straatbijeenkomsten zijn geweest, de mensen die wel interesse hebben om mee te doen, al die mensen kregen via *Achter de Pijpen* de meest aktuele informatie, de feiten achter de feiten als het ware.

Tijdens de straatvergaderingen was een fijnmazig bezorgsysteem opgebouwd. Deze mensen kregen allemaal een persoonlijke uitnodiging om mee te helpen bij de voorbereiding van de grote buurtvergadering. In de uitnodiging werd nadrukkelijk aan de straatbijeenkomsten herinnerd. Tenslotte vroegen we deze mensen om hun burens mee te nemen.

Na de bijeenkomst toets ik of er nieuwe mensen zijn bereikt en gekomen, of de bezoekers van de straatvergadering aanwezig waren en hoe de opkomstpercentages waren.

ONZE BUURT 012

Een uitgave van het SWO, buurtkrant voor nieuw Engeland, tel 438.19.56

NUMMER 6 9 januari 1987

Beste 'onze buurt' lezer, met frisse moed gaan zijn we het nieuwe jaar ingegaan. Een jaar vol veranderingen, zeker voor Nieuw Engeland, maar daarover straks meer. Uiteraard eerst de beste wensen voor 1987, en nu maar hopen dat ze allemaal uitkomen...

!!!!!! 1987 HET JAAR VAN DE WAARHEID!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Zo, het opgeblazen gevoel van de kerstmaaltijd is verdwenen en de champagneglazen staan weer in het afdruiptrek. Terug naar de werkelijkheid. De koude werkelijkheid. In menig huis in Nieuw Engeland zijn bewoners nu bezig met dekens in de vensterbank te leggen en kieren te dichten met kranten om het in huis nog een beetje op temperatuur te houden. Dat wordt weer stoken. Je ziet je gasrekening alweer voor je. Was er nu maar eens iemand die daar wat aan kon doen.....

'Onze buurt' heeft de eer om als eerste bekend te mogen maken wie dat is. Het antwoord is: "U zelf!" U bent degene die dat kan door naar de grote bewonersavond op 22 januari in de Oude Wal te komen. Daar wordt dan door de initiatiefgroep het actieplan voor Nieuw Engeland gepresenteerd en kunt U er op reageren en, als U het met het plan eens bent, er aan meewerken dat het uitgevoerd wordt.

Het plan bevat een aantal voorstellen en eisen die aan de politie, de huisbaas SVH en de deelgemeente voorgelegd zullen worden.

Op die avond zal Trevor James, iemand die zo'n zelfde soort plan in Engeland (Groot Britannië) heeft uitgevoerd, vertellen hoe het daar in z'n werk is gegaan en wat er bereikt is. Ook zal hij dia's laten zien van voor en na de verbetering. Dat belooft wat!

Eén van de eisen in het actieplan is dat er vóór de komende winter een TOCHT PLOEG door de huisbaas in de wijk geplaatst wordt die alle huizen systematisch tochtvrij maakt. U merkt het al. Het is dus echt waar. U zelf kunt het heft in handen nemen en er voor zorgen dat U de komende winter minder hoeft te stoken!

En dat is nog maar één van de vele oplossingen die de initiatiefgroep Nieuw Engeland op papier heeft gezet. Bent U nieuwsgierig naar al die andere oplossingen, kom dan 17 januari even langs tijdens de opening van de werkflat in de Balikpapanstraat 2a. Daar ligt dan het hele voorstel voor U klaar. De opening is om 13.30 uur. Z.O.Z.

NIEUW ENGELAND
**KENNIET
BESTAAT NIET**

22 JANUARI

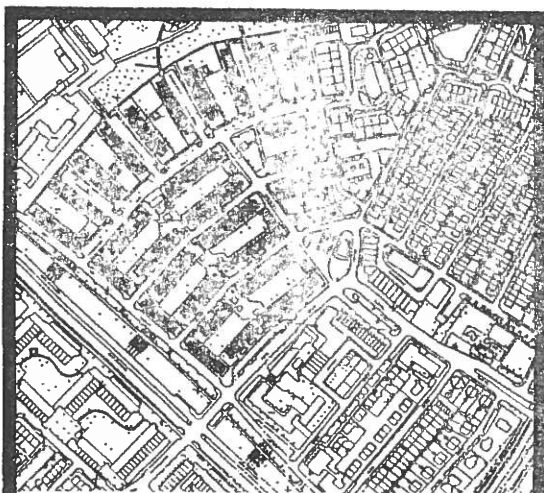
**GROTE BEWONERS-
VERGADERING MET
PRESENTATIE AKTIE-
PLAN VOOR DE WIJK
OUDE WAL 20.00 UUR**

KENNIET   BESTAAT   NIET

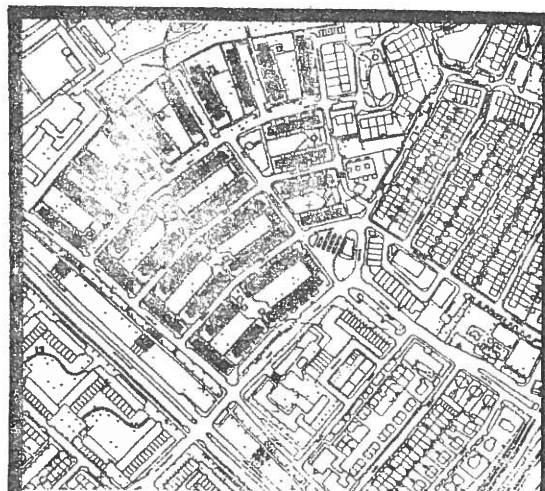
ONZE BUURT 012

Een uitgave van het SWO, buurtkrant voor nieuw Engeland, tel 438.19.56

NUMMER 8,21 Januari 1987

20 JANUARI

21 JANUARI

ZOEK DE TIEN VERSCHILLEN

Afgezien de datum onder de afbeeldingen zult U echt geen verschillen vinden in de twee plaatjes. En juist die twee datums zijn een hele sterke aanwijzing voor de oplossing.

Een geregelde 'Onze buurt' lezer weet nu dan ook het hele antwoord: "Pas na de 22e januari kan er wat veranderd zijn (worden)".

Zeven kranten achter elkaar hebben we stukken uit het actieplan gepubliceerd maar donderdag 22 januari aanstaande is het zover. Dan kunnen alle bewoners van Nieuw Engeland komen zien wat de initiatiefgroep er van gebakken heeft. Dan presenteert zij het actieplan voor de wijk en kunt U er op reageren en U eventueel opgeven om het plan ten uitvoer te brengen!!

DUS, 22 JANUARI OUDE WAL 20.00 UUR!!!
Slecht ter been? bel dan 4.38.19.56. U wordt dan gehaald en gebracht!

KENNIET BESTAAT NIET

ONZE BUURT 012

Een uitgave van het SWO, buurtkrant voor nieuw Engeland, tel 438.19.56

MAART '87

Inhoud:
 blz.1:inleiding.
 blz.2:vragen aan huisbaas SVH.
 blz.3:verhaal agent Smeins.
 blz.4:vragen aan clubhuis,politie en projectgroep.
 blz.5:verhaal directeur Kocken.
 blz.6:vragen aan U.

DIT IS HEM DAN, HET ENIGE ECHTE AKTIEPLAN

Dit is ons voorstel voor een actieplan voor deze buurt. In dit asktieplan wordt duidelijk gesteld dat wij niet kunnen wachten met het opknappen van de buurt tot dat er besluiten zijn genomen over de (verre) toekomst.

Er moet nu iets gebeuren!!!! Daaron is veel aandacht besteed aan wat nu allemaal al zou kunnen worden gedaan, zonder dat duidelijk is wat er in de toekomst met de buurt gaat gebeuren.

Natuurlijk moeten bewoners over die toekomst kunnen meebeslissen, maar ook over wat er op korte termijn in hun straat en portiek gaat gebeuren. En dan nog iets. Verbeteren van onze buurt lukt alleen maar als er bewoners zijn die daaraan willen meewerken. Zonder die bewoners lukt het niet. In dit plan staan daarom niet alleen zaken die de woningstichting zou moeten doen, maar wordt ook aan de bewoners zelf gevraagd om mee te werken aan de verbetering van de buurt. Wij hebben lang niet alle klachten die op de straatvergaderingen naar voren kwamen in dit actieplan gezet. Dan zou dit pakket nog tien keer dikker geworden zijn. We hebben ons vooral bezig gehouden met de vraag op wat voor manier er aan de problemen gewerkt moet worden.

17 januari 1987 opening Werkflat in de Balikpapanstr.

Aktieplan voor Nieuw-Engeland Alles tegelijk.....

Wij vinden dat in onze buurt aan bestrijding van criminaliteit, vandalisme, wanbewoning, plaatsing van nieuwe huurders, herstellen van kapot gemaakte zaken, schoonmaken van bekladde muren en het plegen van het allerdringendste achterstallig onderhoud tegelijkertijd wat gedaan moet worden. Als je deze zaken niet gelijktijdig aanpakt, hoef je net zo goed niets te doen. Dan wordt door de één vernield, wat de ander net gemaakt heeft. Als er zo langzaam elkaar heen gewerkt wordt is al het er in gestoken geld bij voorbaat weggegooid. Daarom hebben we een aantal verzoeken aan de huisbaas SVH, de politie, het clubhuis, de projectgroep en aan u op een rijtje gezet. Met de bedoeling, dat iedereen aan de slag gaat.

Aan de huisbaas doen we de volgende voorstellen.

- 1) Een wijkpost met woonmaatschappelijk werk in de buurt.
- 2) Een wijkploeg
- 3) Een tochtploeg
- 4) Inspraak op het werk van de wijkploeg
- 5) Een straat/portiek verbeteractie
- 6) Bewonerscontrole op het uitgevoerde werk
- 7) Bewonerscontrole op het toewijzingsbeleid
- 8) Vergoeding bij verhuizing in noodgevallen en bij nalatigheid van de Stichting
- 9) Duidelijkheid over wat de huisbaas gaat doen.

Aan de politie vragen we

- 1) Een speciaal spreekuur in de wijk
- 2) Een snellere reactie op klachten uit de wijk.

Aan het clubhuis vragen we

- 1) Veel activiteiten voor kinderen

Aan de projectgroep vragen we

- 1) Duidelijkheid over wat er met de wijk gaat gebeuren
- 2) Inspraak door bewoners daarover

Aan de bewoners vragen we

- 1) Medewerking bij het tot stand komen van de verbeterkomitees
- 2) Medewerking bij de manifestatie van eind april

In deze krant kunt u lezen hoe wij ons dat allemaal voorstellen en hoe u erbij kunt helpen om van Nieuw Engeland weer een leefbare wijk te maken.

- 1) Een wijkpost met woonmaatschappelijk werk in de buurt die dagelijks bereikbaar is voor de bewoners en van waaruit het onderhoud en het maatschappelijk werk georganiseerd en uitgevoerd worden.

Toelichting:

Om de problemen in Nieuw Engeland op te lossen, moet je zowel snel, goed en geregeld onderhoud plegen. Het maatschappelijk werk moet gelijk op zaken als wanbewoning afgaan. Bewoners moeten dagelijks contact kunnen hebben met de mensen die er werken, dus gemakkelijk kunnen binnen lopen en serieus genomen worden.

- 2) Een wijkploeg voor het dagelijks onderhoud, die direct reageert op klachten van bewoners en ook uit zichzelf actief onderhoud pleegt.

Toelichting:

Het is belangrijk dat er een wijkploeg komt van onderhoudsmensen, die de wijk goed (leren) kennen. Die wijkploeg moet al het dagelijks onderhoud doen waarover geklaagd wordt. Er moet direct gereageerd worden. Ook het herstellen van schade door wanbewoning en vandalisme moet onmiddellijk door de wijkploeg gedaan worden. Als zij zelf gebreken zien, bijvoorbeeld tijdens het werk binnen een woning of tijdens het lopen of rijden door de buurt, dan moeten zij de bevoegdheid hebben om uit zichzelf (zonder opdracht van het hoofdkantoor) te gaan repareren.

- 3) Een tochtploeg voor de volgende winter.

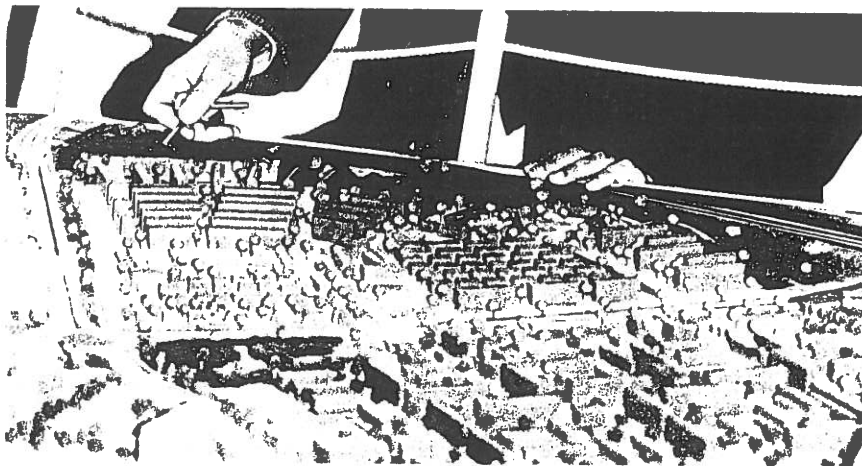
Toelichting:

Voor de winter van 87/88 moet er een tochtploeg langs elke straat komen, die de ernstigste tochtklachten verhelpt. Wij kunnen daarmee niet wachten tot de groot-onderhoudsbeurt. Met bijvoorbeeld tochtstrips, tochtprofielen, kierdichting, herstellen van kromgetrokken deuren e.d. moet per woning de tocht gericht aangepakt worden.

- 4) Inspraak op het werk van de wijkploeg.

Toelichting:

Verbeterkommitees per straat moeten voor de wijkpost als gesprekspartner geaccepteerd worden bij zaken die hun straat en hun portiek aangaan. Zij moeten in overleg met de leiding van de wijkpost kunnen meebeslissen over wat er in hun buurt gebeurt en zij moeten de vrijheid hebben om daarbij de hulp in te roepen van iedereen die zij daarbij nodig achten.

AAN DE HUISBAAS VRAGEN WE

- 5) Een straat/portiek verbeteractie.

Toelichting:

In overleg met de te vormen verbeterkommitees en het woonmaatschappelijk werk moeten er per straat en soms per portiek maatregelen genomen worden om op korte termijn het wonen in de wijk veiliger en beter te maken. Je kunt hierbij denken aan het afsluiten van de achteringang van sommige portieken, het aanbrengen van een goed hang-en sluitwerk in andere en het verbeteren van de afsluitbaarheid van de benedenwoningen enz. enz. Bij deze actie zal ook het maatschappelijk werk betrokken moeten worden. Er moet voor dit soort verbeteringen geld gereserveerd worden. Ook moet de controle op het schoonmaken worden verscherpt.

- 6) Bewonerscontrole op het uitgevoerde werk.

Toelichting:

Er is op de straatbijeenkomsten enorm geklaagd over het niet nakomen van afspraken door de stichting.

Mensen zitten de hele dag te wachten en zien dan alsnog niemand. Het vestigen van een wijkpost in de buurt met een goede bemanning moet voorkomen dat deze zaken zich gaan herhalen. Bewoners moeten zelf de gelegenheid hebben om te oordelen of het werk naar hun tevredenheid en volgens afspraak is uitgevoerd. Daartoe hoort de wijkploeg met een speciaal werkbriefje te werken, dat bewoners na de klus invullen.

- 7) Bewonerscontrole op het toewijzingsbeleid.

Toelichting:

Het is gebleken dat het toewijzingsbeleid in Nieuw Engeland grote problemen veroorzaakt. Veel woningen worden alleen maar als postadres gebruikt. In sommige portieken zijn mensen geplaatst die niet in een portiek kunnen wonen omdat zij geen enkele rekening houden met hun burens. Wij vinden dat bewoners, die georganiseerd zijn in verbeterkommitees per straat een vorm van invloed moeten hebben op de toewijzing van de woning. Ook moeten aan toekomstige bewoners voorwaarden worden gesteld voor hun vestiging in de buurt. Liefst in overleg met het maatschappelijk werk. Nieuwe bewoners moeten worden voorgesteld aan de verbeterkommitees.

- 8) Vergoeding bij;

A. verhuizing in noodgevallen.

B. bij nalatigheid van de stichting

Toelichting A:

Er zijn enkele situaties in de buurt waar de woonomstandigheden onhoudbaar zijn. Als je nog maar alleen of met z'n tweeën op een trappenhuis woont in een verder bijna leeg blok en bovendien voortdurend belaagd wordt, dan moet er of uitzicht zijn op verbetering op korte termijn of een aanbod voor een ander huis. Maar dan wel met de gebruikelijke verhuisvergoeding als in de

stadsvernieuwing. In dit soort situaties verhuizen mensen niet vrijwillig maar worden zij hiertoe gedwongen.

Toelichting B:

Als de huisbaas niet snel genoeg reageert op klachten van bewoners en er ontstaat schade voor de bewoners dan moet de stichting de schade aan de bewoners vergoeden.

- 9) Duidelijkheid over wat de huisbaas gaat doen.

Toelichting:

Alle hierboven genomen maatregelen moeten getroffen worden op korte termijn. Uiterlijk in april en liever nog eerder. Deze maatregelen moeten genomen worden omdat de buurt leefbaar moet worden en het de plicht van de huisbaas is om zijn woningen in een redelijke staat te houden. Op de bewonersavonden zijn ook een groot aantal klachten naar voren gekomen waarvan we nu niet kunnen eisen dat die allemaal op korte termijn verholpen worden. Wij denken dan aan het vervangen van rotte achtergevels, het isoleren van woningen, het vervangen van de centrale verwarming e.d. Binnen een jaar moet er wel duidelijkheid komen over de toekomst van de buurt. Dan kan ook een groot-onderhoudsplan een verbeterplan of een geheel of gedeeltelijk sloopplan voor de wijk bekend zijn. We moeten niet alleen daar op wachten. Een heleboel dingen kunnen nu al gedaan worden en die moeten dan ook gedaan worden!!!!!!!

AAN DE ZEVENSPRONG VRAGEN WE

1) Veel activiteiten voor kinderen.

Toelichting:

Van het clubhuis vragen we om samen met bewoners die dat willen en met de speeltuinvereni-

ging het komende seizoen veel activiteiten te organiseren op straat en gratis voor de kinderen. De kinderen zouden bijvoorbeeld op woensdagmiddag, zaterdag en zondag en na schooltijd zo veel mogelijk bezig gehouden moeten worden.

AAN DE POLITIE VRAGEN WE

- 1) Een speciaal spreekuur voor mensen uit Nieuw Engeland
- 2) Een snellere reactie van alle politiemensen, die in Hoogvliet werken bij
  - geluidsoverlast
  - diefstal
  - brandstichtingen in de berging
  - overlast door drugsgebruik en drugshandel

Toelichting:

Op de straatvergaderingen zijn veel klachten geuit over het feit dat de politie het niet voor elkaar krijgt om haar taak zorgen voor een veilige buurt, goe en effectief uit te voeren. Natuurlijk weet iederen dat ook de politie moet bezuinigen (niet van ons overigens). Wij vinden de problemen in onze buurt zo ernstig, dat wij van alle politiemensen in Hoogvliet vragen om daar serieus aandacht aan te besteden. Dus meer patrouilleren. Altijd snel reageren op klachten van bewoners en gerichte actie tegen brandstichting, diefstal en overlast door drugsgebruik en handel.

AAN DE PROJECTGROEP VRAGEN WE

Eerst even uitleggen wat een projectgroep is en doet. De projectgroep is een overleggroep waarin de gemeente, de deelgemeente, de woningstichting en vertegenwoordigers van de bewoners plannen maken voor wat er in Hoogvliet zoal gebouwd, gesloopt en aangelegd moet worden. Aan die projectgroep vragen wij:

- 1) Duidelijkheid over wat er met de wijk gaat gebeuren en wel in april.

Toelichting:

Wij willen dit jaar duidelijkheid over wat er met de buurt gaat gebeuren. Dat is nodig omdat er alleen maar een grote opknappbeurt voor de buurt uitgevoerd kan worden als duidelijk is dat de huizen nog lange tijd blijven staan. Mocht er bijvoorbeeld (gedeeltelijk) gesloopt gaan worden dan moet duidelijk zijn wat er met de bewoners gaat gebeuren en wanneer. Die plannen moeten voor bewoners duidelijk aangeven wat de gevolgen zijn voor de komende twee tot vijf jaar.

- 2) Inspraak door bewoners over die plannen in september.

Toelichting:

Over de toekomst van de wijk beslis je niet zo maar. Je moet aan de ene kant goed weten wat de gevolgen voor jou persoonlijk zijn en aan de andere kant wat de gevolgen voor de wijk als geheel zijn. Er moet de tijd zijn om deze zaken zorgvuldig te bespreken en om in de buurt daarover op een goede manier te besluiten.

"KOM OP LEO, ZET ZE AAN HET WERK"

EN AAN U VRAGEN WE

1) Medewerking bij het tot stand komen van verbeterkomitees.

Toelichting:

Uit de straatvergaderingen is gebleken dat de goedwillende bewoners veruit in de meerderheid zijn. Er zijn er maar enkelen die de overlast in de straat veroorzaken. Bovendien is gebleken dat het feit dat men elkaar leert kennen ineens een aantal problemen oplost. Niemand kan de problemen alleen oplossen. Zelfs al zou de politie en de huisbaas aan onze eisen tegemoet komen, dan nog kunnen de problemen in de straat niet opgelost worden zonder de

bewoners. Daarom stellen wij voor om straatkontaktpersonen en straatgroepen te organiseren die gaan meebeslissen over wat er in hun straat wel of niet moet gebeuren.

Omdat niet in elke straat en in elk portiek dezelfde problemen zijn, is het verstandig om per straat en soms per portiek te beslissen wat daar moet gebeuren om de zaak verbeterd te krijgen en te houden. Zo kan bijvoorbeeld in het ene portiek makkelijk de achterdeur afgesloten worden en het andere weer niet omdat er een brommer of kindervagen in de berging staat. Zo zijn er vele voorbeelden op de straatvergaderingen genoemd.

2) Mede werking bij de manifestatie eind april.

Toelichting:

Eind april willen we met een grote manifestatie in een circus tent in de buurt het startsein geven voor de nieuwe aanpak van de buurt. Er zal dan begonnen moeten zijn of worden met het systematisch opknappen van de buurt en het actief bestrijden van vandalisme en andere overlast. Ook zal dat het begin moeten zijn van de start van de activiteiten voor kinderen en volwassenen om elkaar goed te leren kennen en er weer een ou-

derwets gezellige boel van te maken. Wij vragen dus iedereen

om mee te werken aan deze manifestatie en andere activiteiten van de werkgroep Nieuw Engeland.

U leest het goed; werkgroep Nieuw Engeland. Wij noemen ons niet langer initiatiefgroep Nieuw Engeland als dit plan is aangenomen door de bewoners van deze buurt. Wij hebben het initiatief al genomen en het is nu de beurt voor de hele wijk om er mee aan de slag te gaan. Om er aan te werken dat de dingen die in dit voorlopig actieplan staan allemaal werkelijkheid worden.

VRIJDAG 24 APRIL START DE SUPERFEESTWEEK MET DE GROTE TENT IN NIEUW ENGELAND. DAT WORDT LEUK!

Na de grote vergadering werd er full-speed door-
gewerkt. In drie maanden tijd moest een buurtfesti-
val worden voorbereid. Ondertussen gingen de on-
derhandelingen door en werd in een omtrekkende
beweging de SVH uitgenodigd om de uitgestoken hand
aan te nemen.

Je loopt op twee wegen tegelijk: voorbereiding tot
aktie en voorbereiding tot binnenhalen van de re-
sultaten.

Naar de bewoners stond de voorbereiding van het
festival centraal en steeds meer het voorbereiden
van de organisatie om de resultaten ook te kunnen
incasseren (o.a. scholing van actieve bewoners).

Eerst het buurtfestival. Dat zal ik nooit meer
vergeten. Wat een kracht straalde daarvan uit.

De leiding van het festival moet gebukt gaan on-
der de spanning tussen de grenzeloze, maffe en bui-
tengewone ideeën en de harde grenzen van tijd,
plaats, geld en mogelijkheden. Gelukkig is mijn
collega ingeënt tegen de sfeer van absolute chaos
die ik graag tijdens de voorbereiding inbreng en
nam hij vooral de zakelijke kanten van de leiding
op zich.

Pas als het festival er is wordt het geheel en de
werking ervan duidelijk. Tijdens de voorbereiding
werk je noest aan de onderdelen.

Waar hou je zo'n festival? Waarom niet in de
mooie grote zaal van het wijkgebouw, het winkelcen-
trum? Waarom niet in het nieuwe gebouwtje van de
speeltuin? Ik vond persé dat het in een tent moest
midden in de buurt.

De gezamenlijke bewonersorganisaties in Rotterdam
beschikken over een goede kleine circustent.
Het buurtfestival moest de anonimiteit van de
straat opheffen. De tent is daarvoor een prima mid-
del. De tent moest het zichtbare symbool worden dat
de straat weer bezit was van de mensen.
Natuurlijk is ook dit een gok.

Waar in andere wijken soms incidenten rond de tent
plaatsvinden bleek de tent het in Nieuw Engeland
een week lang trots uit te houden.

Buurttoneel

De allereerste bijeenkomst van de initiatiefgroep
was voor een deel een fantastisch toneel. Daar was
het idee geboren om een *toneelstuk* te maken over de
verschillende kulturen in de buurt.

Ik wilde daar absoluut geen folkloristisch gedoe
van maken. Ik geloof niet zo in de invloed van
voorlichting over hoe mensen in andere landen eten,
muziek maken enz. Die informatie, los van jouw
irritatie over de stank van vreemd eten, over die
rare witte bewoners, over hoe je er eigenlijk over
denkt, werkt niet.

Niet folkloristisch en afstandelijk dus. De vraag
was wie zou dat kunnen begeleiden. Het werk dat ik
gezien had straalde soms iets van angst over de
werking van het vooroordeel en dus ook angst om tot
het gaatje te gaan. Buurttoneel in Nieuw Engeland
zou echt de spanning voelbaar moeten maken.

Ik zocht een persoon (geen institutie dus) die dat

kon begeleiden en kwam in contact met Helga Spel
die in Amsterdam Noord al met buurttoneel gewerkt
had.

Zij bleek in staat om met de toneelspelers een stuk
te maken waarin wat gebeurde met de betrokkenen. Op
grond van verhalen van deelnemende bewoners werd
een buurt drama ontwikkeld.

In twaalf weken tijd stonden daar ineens 9 Nieuw
Engelanders op het toneel met een eigen stuk. Een
echte wereldpremière.

De avond van het toneel was de spanning te snij-
den. Een volle bak en een levensecht en tegelijk
grotesk toneelstuk, waarvan ik in ieder geval de
rillingen kreeg. De aanwezigen reageerden enthousi-
ast en de zaal deed actief mee.

Toneel bleek een goed middel. In de kulturen dich-
terbij de evenaar, vooral voor onze Antilliaanse
bewoners is het kennelijk gewoon om je te tonen. Op
de straatvergaderingen en in de persoonlijke kon-
takten hebben we dat met veel plezier meegemaakt.

Het toneel was een flinke doorbraak in onderlinge
verhoudingen.

En gebeurde er wat. De tent stond bol van ontladen
spanning.

Wereldrecord

Al de tijd dat ik in Nieuw Engeland rondliep
zocht ik naar een manier om hardop uit te spreken
dat er 34 nationaliteiten woonden. Een duidelijke
verwijzing naar het onderaan bungelen op de
woningmarkt van een wereldstad als Rotterdam. Ie-
dereen weet het maar de ondertoon is: we zijn ver-
waarloosd. Dat klopt, maar het benadrukt te veel
de slachtofferpositie.

In Nieuw Engeland werkt een prima onderwijsteam
op de buurtschool. Dat was eigenlijk de enige plek
waar ik vanaf het begin al strijdbaarheid en ent-
housiasme aantrof en het gevoel: wij gaan de uitda-
ging aan.

Je zult meer dan 30 nationaliteiten op je school
hebben en toch in staat zijn om via een Jenaplan-
achtige benadering onderwijs te maken en nog resul-
taten behalen ook.

Samenwerking met de school was geboden. Zeker ook
omdat die een goede band had met veel ouders met
uiteenlopende achtergrond. Het buurtfestival bood
daarvoor een unieke gelegenheid. We konden elkaar
versterken zonder ons volledig op elkaars terrein
te begeven.

En toen kwam het idee. Een wereldrecord. Nu eens
niet "de meeste glazen op elkaar stapelen", "hon-
derd meter figuur-zagen" of "vijfhonderd eieren
konsumeren", nee: Nieuw Engeland zou het wereldre-
cord "*nationaliteiten per buurt*" gaan vestigen",
erkend door het Guinness Book of Records.

Het wereldrecord werd een kapstok voor een pro-
jekt binnen de school. Met het geld dat wij voor de
festivalvoorbereiding kregen werd een prachtig on-
derwijsproject opgezet.

Alle landen van herkomst werden in triplex uitge-
zaagd. Door de kinderen werd de hoofdstad er op
getekend en de plaats waar zij vandaan kwamen, soms

ONZE BUURT 012

Een uitgave van het SWO, buurtkrant voor nieuw Engeland, tel 438.19.56

nummer 16, 10 april 1987

Op de achterzijde van deze krant vindt u het programma van het grote buurtfeest. Hang deze krant voor uw raam, dan wordt het feest voor iedereen zichtbaar !

EERST FEEST , DAN AAN HET WERK

EERST EEN FEEST

DAN AAN DE SLAG.

Nieuw Engeland, onze buurt 012, is aan de winnende hand. Nog niets is zeker, maar het moet wel heel raar lopen, als niet zeer binnenkort de SVH bekend zal gaan maken, dat zij in grote lijnen achter het actieplan van de bewoners staan.

Voor we hier aan gaan werken is er eerst

Feest, de laatste week van april

De mensen van de speeltuinvereniging, de basisschool de Vlam, het clubhuis de Zevensprong en de werkgroep Nieuw Engeland, organiseren een groots feest in Nieuw Engeland. Alle bewoners van 012 zijn welkom, alle bewoners van Hoogvliet zijn welkom.

Het feest moet het begin zijn van de weg terug. Terug naar een leefbare wijk en terug naar een gezellige wijk.

Tent op straat

Op de kruising van de Abadanstraat en de Bakoestraat komt een levensgrote circustent te staan. In die tent, in de straten er omheen en bij de speeltuinvereniging en de school, zal het bijna een week lang feest zijn. Elke dag is er wel iets.

Nog even en u ontvangt een speciale festivalkrant over dit

"Kenniet bestaat niet Feest"

Voor iedereen is er wl wat.

Op de achterkant van onze buurt vindt U alvast het eerste programmaoverzicht. Het KENNIET BESTAAT NIET FEEST wordt het startsein voor de verbetering van de buurt.

STEUN UIT ONVERDACTE HOEK

De georganiseerde bewoners en het actieplan krijgen steun Tot nu toe is er nog steeds geen beter voorstel gekomen voor het opknappen van de buurt, dan het actieplan van de bewoners.

Niet alleen de bewoners vinden trouwens dat er eens wat gedaan moet worden in Nieuw Engeland;

De professor vindt het ook

Professor Priemus uit Delft, die vreselijk veel verstand heeft van woningen en " volkshuisvesting " vindt dat Nieuw-Engeland opgeknapt moet worden Hij heeft de Woningstichting,(SVH)geadviseerd om de buurt nu verder goed te gaan beheren en zijn ideeën daarover komen overeen met de ideeën van het actieplan.

De onderzoeker vindt het ook

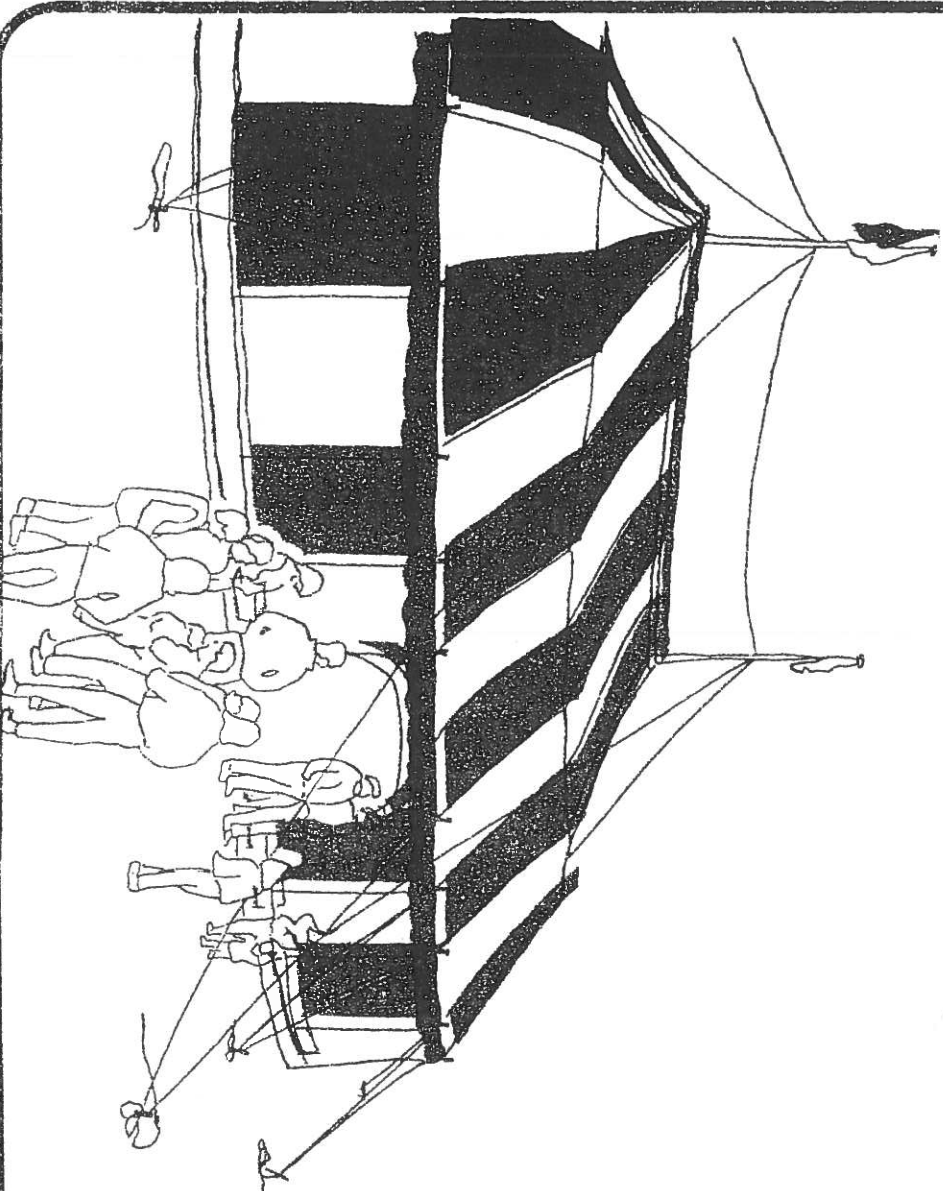
Ir. Henk Heeger, ook al uit Delft, heeft een 270 pagina's dit onderzoek gedaan naar Onze Buurt. Als echte wetenschapper is hij zeer voorzichtig, maar in conclusies uit dit onderzoek lezen wij toch :
" Het stoppen van de onderhoudsactiviteiten (door SVH) is een onverstandige beslissing " en " goed toewijzingsbeleid en een nadrukkelijk beheer zijn erg belangrijk om de sociale problemen te beheersen ".
De conclusie van Onze Buurt is ;
Ook de wetenschap is het met de bewoners eens en elke steun is welkom. Bedankt professor, bedankt ir. Heeger. Ook jullie zijn welkom op het grote KENNIET BESTAAT NIET FEEST, want .....
NIEUW ENGELAND GAAT NOOIT VERLOREN !!!!!

KENNIET BESTAAT NIET

WERKGROEP NIEUW ENGELAND, SPEELTUIVVER, HOOGVLJET, CLUBHUIS DE ZEVENSPRONG EN BASISCHOOL DE VLAM ORGANISEREN

'HET KENNIET BESTAAT NIET FEEST'

VAN NIEUW ENGELAND

VRIJDAG 24 APRIL
VANAF 19.00 UUR: ORCHESTRABAND "MINE TOYBACK"
EN SUPER BINGO-DANSANT.

ZATERDAG 25 APRIL
VANAF 11.00 UUR: KINDERAKTIVITEITEN, LOOCHT-
BALLOON, TONEEL, MUZIEK EN FILM.

ZONDAG 26 APRIL
VANAF 14.00 UUR: OVEN BODDEN, MUZIEK, TAFEL-
TENNIS, PLANNPRESENTATIE EN CABARET.

MAANDAG 27 APRIL
VANAF 20.00 UUR: BERONKERSAVOND.

DINSDAG 28 APRIL
VANAF 19.00 UUR: TENTOONSTELLING, WERELDRE-
CORD EN PRESENTATIE MIGRANTEMEKEK.

WOENSDAG 29 APRIL
VANAF 14.00 UUR: KINDERAKTIVITEITEN.

KONINGINNEDAG 30 APRIL
DE GEHELE DAG AKTIVITEITEN VOOR JONG EN OUD
IN DE SPEELTUIJN EN CLUBHUIS DE ZEVENSPRONG.

kompleet met een fotootje van de hele familie en verhalen over waar de mensen vroeger woonden. De vlaggen van de landen werden geschilderd. De school werd tijdens de projektweek omgebouwd tot een landententoonstelling.

Op de avond waarop de wijkagent, als official, vaststelde hoeveel nationaliteiten er in de buurt woonden werd een lint gevormd tussen de school en de festivaltent. Daarlangs stonden de borden van alle landen, kinderen met vlaggen en met soms geheel originele kleding.

Zo trokken we met een stoet ouders, buurtbewoners van de school, de verschillende landen langs.

Er was 's avonds een internationaal kinderfestival en de officiële uitreiking van de wereldrecordbeker van Eurocup formaat.

Nieuw Engeland had opnieuw de zaak omgedraaid. Elke kant, hoe zwak ook heeft z'n sterke tegenpool. Wie durft de mensen uit Nieuw Engeland nog te beschrijven als "sociaal probleem"?

Ontmoeting

Een festival is niet zomaar iets extra's, een zoethouder of een opgeschilderd scharrelei. Een festival heeft een kernfunctie in een campagne-aanpak.

In Nieuw Engeland was het bovendien bedoeld om de sociale contacten te versterken.

De community development school waardoor ik erg beïnvloed ben stelt "de mensen en hun onderlinge betrekkingen" centraal. Het gaat erom de baas te worden van je eigen situatie. Het maakt eigenlijk niet zoveel uit wat je positie is. Altijd is het mogelijk om zelf het heft in handen te nemen. In afgeleide posities in een werkapparaat van de overheid betekent dat dat je je liëert aan maatschappelijke belangen van de "onderdrukten". Als maatschappelijk slachtoffer zelf kruip je uit die rol en neem je zelf het heft in handen.

Maar jij bent degene die je eigen belangen bepaalt en dat ook is jouw unieke positie.

In zo'n beweging is een "meeting without purpose" een centraal element. Letterlijk: een bijeenkomst zonder doel. Bedoeld wordt een ontmoeting waarin niet van buitenaf de belangen van betrokkenen worden geformuleerd. De mensen moeten zelf de ruimte krijgen.

Naast materiële aktiedoelen gaat het ook om ontmoeting, kontakt, met nieuwe ogen zien en met andere oren horen.

Dat is wat ik in het werkconcept van de campagne bedoel met het "klimaat", "de sfeer".

Voor alle duidelijkheid, als mensen de ruimte krijgen gebeuren er niet alleen maar mooie dingen. Als je die ruimte nooit genomen hebt verken je de grenzen naar alle kanten. Ik beoordeel dat niet als negatief.

Racistische gevoelens moet je kennen, bijvoorbeeld om een goede anti-racist te kunnen worden.

Het buurtfestival had voor mij op de eerste plaats de betekenis van het scheppen van een moge-

lijkheid tot ontmoeting, zonder dat je daarvan precies van te voren vaststelt wat al je doelen daarmee zijn. Mensen moeten elkaar tegenkomen in een spannende sfeer waar wat gebeurt, waar je niet alleen maar naar kijkt, die je wat doet.

Er is nog een tweede element.

Een buurtfestival dwingt je om met andere samen te werken, om mensen uit te dagen nieuwe kwaliteiten te tonen en je bijvoorbeeld niet alleen op te sluiten in het ene belang van de woning.

Tijdens het buurtfestival werd een avond gevuld met een buurtvergadering. Centraal daarin stond de onderhandeling over het actieplan. De tent werd ingericht als arena. De tribunes aan de kant, de tafel met de betrokkenen in het midden.

Het was een fluitje van een cent. De stichting stemde op vrijwel alle punten in met het actieplan. De korte termijn doelen waren gerealiseerd.

Veel moeilijker was het met de vraag naar een echte grote onderhoudsbeurt en een mogelijke verbeteringsingreep in de nabije toekomst.

Ook hier weer de spanning tussen de korte en de lange termijn.

Op dit punt deed de vertegenwoordiger van de gemeente drie toezeggingen:

- 1 Hij zou niet met een plan over de toekomst van de buurt naar de wethouder gaan als de bewoners daar niet achter stonden. De wethouder heeft die ambtenaar in een brief nog eens gedekt.
- 2 Er zouden voor de grote vakantie vier keuzemogelijkheden aan de bewoners worden voorgelegd, waarvan minstens één uitging van het behoud van de buurt.
- 3 In 1989 konden we de bouwvakkers in de buurt verwachten.

Veel bewoners vonden deze resultaten schuifkaas. Als opbouwwerker probeerde ik toch deze toezeggingen binnen te halen en te houden.

Interessanter dan deze afrondende onderhandelingen is wat er de drie maanden daarvoor, sinds de vergadering van 22 januari, aan vooraf was gegaan.

Deelgemeente

Met de komst van Trevor James als deskundige hadden we goede mogelijkheden om met de PEP-aanpak de boer op te gaan. Naar aanleiding van de grote bewonersavond op 22 januari nodigde de deelgemeenteraadscommissie voor Volkshuisvesting en stadsontwikkeling ons uit.

Trevor verzorgde een presentatie over de PEP-aanpak zoals die in Engeland wordt toegepast. Daaraan koppelde ik de aanpak in hoofdlijnen in Nieuw Engeland.

De deelraadscommissie steunde onze aanpak, maar konstateerde ook dat de vraag naar de toekomst van de buurt nog niet opgelost was.

Wij benadrukten dat voor een geslaagde beheer-aanpak een openbare en breed in de pers uitgemeten discussie over de sloop van de buurt de nekslag zou zijn.

De deelraadscommissie steunde ons. Van belang voor het geval er een konflikt met de woningstichting zou uitbreken.

Woningstichting

De problemen in het overleg met de woningstichting waren:

- acceptatie als gesprekspartner
- de organisatiestructuur van de SVH
- de toekomst van de buurt
- onze achterban

Uitgangspunt van SVH was dat de gekozen bewonersraden de bewoners vertegenwoordigen, punt uit. Met

andere groepen wordt niet gepraat en niet onderhandeld.

Wij wilden de weg vrij maken voor een gesprek over het actieplan met de georganiseerde bewoners in de buurt. We waren helemaal niet van plan als bedelaars om een plaatsje te gaan zeuren.

Als beroepskrachten vonden wij het onze taak om het pad te effenen.

Enkele weken na de grote vergadering van 22 januari stelde een bewoner uit de initiatiefgroep voor om mensen uit de initiatiefgroep kandidaat te stellen voor de bewonersraad.

Ik was daardoor verrast. Op z'n minst was het bewijs geleverd dat onze strategie om met open vizier te werken, ook naar het systeem van bewonersraden toe, geslaagd was. Tegelijk voorzag ik wel problemen.

Wilde de bewonersinvloed in Nieuw Engeland tot zijn recht komen, dan moest die vooral niet opgaan in het systeem van bewonersraden.

De bewoners zouden het zicht verliezen op wat er gaande was omdat de bewonersraden besloten vergaderen. Ik was vooral bang dat bewoners, in plaats van zelf de problemen op te lossen die op te lossen zijn, gingen wachten op de bewonersraad die mogelijk de zoveelste plaatsvervangende klachteninstantie zou worden.

Uitvoerende werkers van de SVH met wie wij in Nieuw Engeland te maken hadden waren van mening dat binnen de bewonersraden de problemen van Nieuw Engeland niet opgelost konden worden. Zij beschouwden de bewonersraad eerder als een probleem, dan als een deel van de oplossing.

Ook met mijn collega-opbouwwerker had ik een stevige discussie over de vraag wat te doen.

Na een uitgebreide discussie koos de initiatiefgroep, daarin gesteund door mij, voor meedoen met de verkiezingen. In afwijking van de gewoonte zouden niet de personen centraal staan, maar zou het actieplan tot inzet van de verkiezingen worden gemaakt.

Vanzelfsprekend wonnen de mensen van de initiatiefgroep de verkiezingen. Zij waren de enige kandidaten. De publiciteit voor de verkiezingen kon gebruikt worden voor voorlichting over het actieplan. Hierna ontstond een constructie waarbij de initiatiefgroep door de woningstichting erkend werd als "overlegcommissie".

De woningstichting en de bewonersraad hadden zo een voor hen herkenbare structuur, die inhoudelijk op alle punten onafhankelijk was van de bewonersraad en de stichting. De initiatiefgroep bleef begeleid worden door opbouwwerk en Abakus.

Het formele probleem was pragmatisch opgelost. Het kulturele niet.

De SVH is niet gewend aan invloed van buitenaf. Met het beleid: wij bepalen hier wat er met onze woningen gebeurt en niemand anders, heeft de SVH ook grote successen geboekt. Toch moest deze cultuur verbroken worden.

Op de werkvloer waar de mensen staan die in de buurt moeten werken is dat geen probleem. Die groeien bijna automatisch met de campagne mee. Ook binnen de directie werd op z'n minst het onvermijdelijke hiervan ingezien.

De grootste problemen zaten op het midden-nivo. De chef van de afdeling. Die werkt in een lijn-organisatie en moest met de komst van de pep-aanpak een invloed van buiten accepteren.

Dit gegeven bond de andere partij. In een drietal gesprekken met een lid van de directie, als voorbereidende activiteit voor de buurtvergadering eind april, werd het terrein verkend en een acceptabele kompromis-richting ingeslagen.

Ter versterking van de onderlinge verhoudingen speelde een van de directie-leden een kleine rol (als slechte huisbaas) in het buurttoneel. Dit soort kleine zaken verbeterde de onderlinge sfeer aanzienlijk en bracht succes dichterbij.

Indachtig de eerdere uitgangspunten ging het punt van de toekomst van de buurt in de ijskast, al was duidelijk dat onze grens keihard lag bij de belangen van vooral de blijvers onder de bewoners. Dat was een moeilijk punt. De woningstichting had zich zeer duidelijk geprofileerd met uitspraken over de noodzakelijke sloop van Nieuw Engeland. De sloop van Nieuw Engeland leek het boegbeeld van hun op de toekomst gerichte beleid te zijn. Informeel spraken we een windstilte af. Zij zouden niet naar buiten de sloop benadrukken of noemen. Wij zouden de discussie heropenen als de tijd daarvoor rijp was en dat was die nu nog niet. Dit was zo ongeveer ook de grens tot waar ik als opbouwwerker bereid was om te gaan. De tot overleggroep gebombardeerde initiatiefgroep heb ik hierover wel geïnformeerd: tijd winnen om sterk terug te komen en eerst de problemen van vandaag oplossen.

Wij hadden heel nadrukkelijk als beroepskrachten een tussenpositie ingenomen. Wij maakten voortdurend duidelijk dat wij niet wilden onderhandelen, maar de onderhandelingen wilden voorbereiden. Via onze kaderkrant "Achter de Pijpen" informeerden wij onze achterban over de stand van de discussie zoals die volgens ons binnen de SVH was. Kopjes als "Glasnost in Hoogvliet" sierden deze stukjes.

Beheer

Het sloopverhaal kon los worden gezien van het woningbeheer als geheel. We constateerden dat de SVH niet in staat is om zonder medewerking van rijk en gemeente te slopen.

T.a.v. het beheer moest over de volgende punten overeenstemming bereikt worden.

Buurtpost:

Er zouden afspraken gemaakt moeten worden over de grenzen van het werkgebied voor de buurtpost van de SVH, de mate van zelfstandigheid daarvan, de zeggenschap van bewoners over het beheer, de bezetting van de wijkploeg, het takenpakket van de wijkploeg.

Onderhoud:

Naast de organisatie van het beheer was een aantal onderhoudswerkzaamheden urgent, zoals een schilderbeurt, de tocht aanpakken, een verbetering van de

woonomgeving en de afsluitbaarheid van de portieken en de bergingen. Dit moest op korte termijn worden aangepakt.

Beoordeling:

Er zou samen met de SVH en eventueel de gemeente een evaluatie van deze aanpak moeten plaatsvinden, waarbij de termijn waarop geëvalueerd wordt erg belangrijk is. Bij de beoordeling zouden zowel de lange als de korte termijn-resultaten bekeken moeten worden, waarbij een minimum termijn voor het 'experiment' op 2 jaar zou moeten worden gesteld, gezien de ervaringen elders en de mate van het verval in complex 012.

Na enige strubbelingen, waarbij de SVH aanvankelijk slechts personen uit het middennivo van de organisatie had afgevaardigd en er dus nooit overeenstemming zou komen, volgde overleg met een lid van het directie-team.

Hij maakte een notitie waarin de doelstelling van het actieplan: realiseren van decentraal beheer op complexniveau en het verbeteren van het sociale klimaat, werd overgenomen. Hij stelde een "PAP" aanpak voor. Een zeer magere invulling van een PEP-aanpak. Het zou "gefaseerd" worden ingevoerd en pas na evaluatie van elke fase zou de volgende volgen. Bovendien werd een minimaal onderhoudsregiem voorgesteld.

Hoofdpunten van onze kritiek:

- de bezetting en de invulling van het complexkantoor is onvoldoende vormgegeven;
- een fasering van de invoering van een complexkantoor lijkt onverstandig uit organisatorische en personeelstechnische overwegingen en zou er voor bewoners toe kunnen leiden dat een onvolledig bezet wijkkantoor onvoldoende werkt en dus in een vroeg stadium als een mislukking wordt gezien;
- deze aanpak moet in een breder kader geplaatst worden dan alleen het woningbeheer;
- de evaluatie van deze aanpak dient breder te zijn dan alleen de SVH.

Buro Abakus deelde onze kritiek wel, maar maakte een tussenvoorstel. Zij sloten aan bij de PAP-nota en ontwikkelden positieve kritiek. Deze kritiek werd bij SVH overgenomen. Het actieplan van bewoners kon dan ook de grote vergadering tijdens de manifestatie met positieve antwoorden op alle punten worden omgezet in beleid, klaar voor uitvoering.

TOT SLOT

Ik eindig dit verslag van de campagne in Nieuw Engeland op het moment dat de laatste grote manifestatie, het buurtfestival met daarin de grote buurtvergadering, geweest is.

In vrij korte tijd heeft KENNIET BESTAAT NIET zich een positie in de buurt veroverd. In vrij korte tijd zijn vandalisme en overlastgevende criminaliteit enorm gedaald. De klachten die de politie bereikten daalden met ongeveer 50%. De inschatting van de werkelijke effecten, inclusief al die zaken die nooit meer gemeld werden aan de politie is een grotere daling van deze criminaliteit. Nieuw Engeland is een gewone buurt aan het worden. De bewoners hebben bij dit proces een doorslaggevende rol vervuld.

De participatie was groot. In nieuw Engeland zijn ruim 900 woningen. Daarvan stonden officieel bijna 200 woningen leeg, en werden tussen de 100 en 200 gebruikt als zogenaamde "postadressen". In de campagne zijn 385 adressen in de buurt op een of andere wijze betrokken geweest bij de activiteiten.

Een *zelfstandige* organisatie van bewoners die zelf vaststelt wat de problemen zijn en hoe haar belangen eruit zien is een voorwaarde om ontwikkelingen zoals die zich in Nieuwe Engeland voordeden het hoofd te bieden. Zo'n organisatie is de hoeksteen voor goed beheer.

De methode van de campagne is een manier om zo'n organisatie op te bouwen en tegelijk het sociale klimaat in de buurt te verbeteren. De inzet van bewoners is daarvoor een noodzaak. Het opbouwwerk vervult in de beginfase een centrale rol.

Na de campagne is door de organisatie van bewoners in Nieuw Engeland in samenwerking met verschillende instanties en de woningstichting doorgewerkt aan het sociale beheer. Dat deel van het proces wordt beschreven in de brochure van Trevor James "*Het wijkbeheer-experiment Nieuw Engeland*" (Stichting Abakus, Amsterdam, 1988)

Mochten lezers van dit verslag de indruk krijgen dat het opbouwwerk of de georganiseerde bewoners als enigen hebben bijgedragen tot de resultaten dan is dat een misverstand.

De wijkagent, de uitvoerend werkers van de woningstichting, de speeltuinvereniging, de school, het clubhuis, iedereen heeft bijgedragen tot het behalen van het resultaat.

VERANTWOORDING

Ik vind opbouwwerk het mooiste vak van de wereld. De politieke ruimte die het opbouwwerk zich in Rotterdam binnen bewonersorganisaties verworven heeft maakt dat zij een kapitale bijdrage kan leveren aan het werken voor de belangen van bewoners.

Opbouwwerk draagt het stempel van degene die het werk doet. Mijn werk heeft ook een aantal persoonlijke trekjes, een reden te meer om daarover eens wat op papier te zetten.

Het verslag is voor mij op de eerste plaats de verantwoording van mijn werk. Als je als opbouwwerker voor een zo centrale plaats kiest als bijvoorbeeld in de campagne in Nieuw Engeland is een vakmatige verantwoording op zijn plaats.

In dit verslag heb ik de nadruk gelegd op de *werkmethodiek* van de campagne.

Elke campagne is anders, elke campagne heeft iets van avontuur. Dat is de reden waarom ik de werkwijze van de campagne beschrijf aan de hand van een voorbeeld. Ik ben wat terughoudend in het praten over dé campagne, alsof het zou gaan om een standaard werkwijze. Een campagne heeft wel een aantal kenmerken die terugkomen, maar een campagne is nooit een rechtlijnig proces. Bijna per activiteit ontwikkel je de volgende stap.

In die zin is het proces eerder dialectisch, dan rechtlijnig. Je toetst voortdurend of je nog op het goede spoor zit en bedenkt wat de volgende stap zou zijn.

Zo is ook dit verslag geschreven.

Niet het gehele proces dat in die buurt plaatsvond is nauwkeurig beschreven. Een aantal van de belangrijkste activiteiten en de overpeinzingen die bij elk van de activiteiten tot een volgende stap leidden zijn weergegeven.

De praktijkbeschrijving en het materiaal dat gebruikt is dienen als illustratie voor die campagne.

Het doorzettingsvermogen, het vertrouwen in eigen kracht en de vaak rijke levenswijsheid van de actieve bewoners van Nieuw Engeland zijn voor mij tijdens de campagne de inspiratiebron geweest.

Een groot aandeel in het proces had Ad Simons, de kollega-opbouwwerker waarmee ik in de campagne samenwerkte.

In concept-vorm was het verslag een afstudeerscriptie voor de P.V.O., een vervolgopleiding van de Amsterdamse Hogeschool.

Bij het maken van dit verslag heb ik adviezen gekregen van Leo Dullaart, Annemiek Dijckenberg, Trevor James en Len de Klerk. Rob Siebeling een goede vriend en werkbegeleider vanuit het RIO heeft tijdens alle fasen van het maken van dit verhaal de moed erin gehouden en kritisch commentaar geleverd. Hun commentaar is voor Anne van Veenen en mij de basis geweest voor de eindredactie.

De serie "Opbouwwerk-in-uitvoering" wordt uitgegeven door:
RIO, Rotterdams Instituut Bewonersondersteuning
Kortenaerstraat 1
3012 VB Rotterdam
Telefoon: 010 - 411.03.33

Druk: Tripiti, Rotterdam
Vormgeving omslag: Erik Prinsen, Hard Werken, Rotterdam
Foto omslag: Gemeentearchief Rotterdam
Typewerk: Jacqueline Suykerbuyk

CIP-gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag

Huiskens, Ton

Kenniet bestaat niet: campagne tegen het verval van een na-oorlogse woonwijk / Ton Huiskens; (red. Anne van Veenen). Rotterdam: RIO, Rotterdams Instituut Bewonersondersteuning - III - (Opbouwwerk-in-uitvoering; nr.1)

ISBN 90-72674-01-4
SISO 321.5 UDC 364.442 (492)
Trefw.: opbouwwerk; Nederland

Copyright c. 1988, RIO, Rotterdam

Nieuw-Engeland/Hoogvliet in Rotterdam. De woningstichting ziet geen andere oplossing dan sloop voor de 900 portiek-etage woningen die in 1954 worden gebouwd voor de operators in de raffinaderijen (zie voorplaat). Leegstand en vandalisme, exploitatie-verliezen en vele verschillende nationaliteiten gaan hand in hand. Door het opbouwwerk wordt een campagne gestart om de sociale kontakten te herstellen, de straat weer veilig te maken, en een organisatie van bewoners op te bouwen die een stem heeft in de toekomst van de buurt en aan het werk gaat met de aanpak van het beheer.

"Bij kennismaking werd uitgebreid stilgestaan bij de verschillen in levensstijl. Je moet toch eerst gezegd hebben dat je hem wel aardig vindt maar dat zijn eten stinkt, of dat die vrouw wel een merkwaardige positie heeft, voordat je samen wat kunt doen. Eén van de bewoonsters trok na afloop de konklusie: daar moeten we eigenlijk een toneelstuk over maken. En pats, daar was het eerste idee voor een activiteit."

Ton Huiskens (1949) is sinds 1986 werkzaam als opbouwwerker in Hoogvliet. Daarvoor werkte hij als opbouwwerker in de Rotterdamse stadsvernieuwingswijken Delfshaven en Oude Noorden.

OPBOUWWERK-IN-UITVOERING NR. 1

Opbouwwerk-in-uitvoering is een reeks praktijkbeschrijvingen onder het motto: hoe zet je als opbouwwerker een probleem om in een georganiseerd initiatief.

Redactie: Anne van Veenen

Uitgave: Rotterdams instituut
bewonersondersteuning Rio

Rio